

Debiutanci '23

PORTRET POLEK I POLAKÓW, KTÓRZY JESIENIĄ 2023 r. BĘDĄ MOGLI
PO RAZ PIERWSZY WZIAĆ UDZIAŁ W WYBORACH

CZERWIEC 2023

LATA
OWODZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

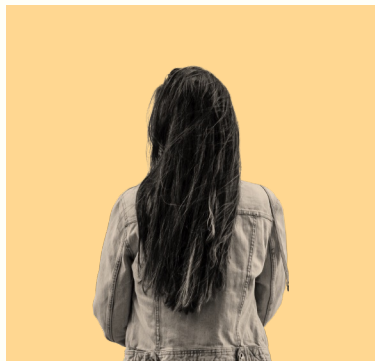
Spis treści

Portret Debiutantów '23

Postawy i wartości osób, które jesienią 2023 r. będą mogły po raz pierwszy wziąć udział w wyborach

[→ Strona 3](#)

Czy i jak zagłosują w wyborach?

Stosunek debiutantów wyborczych do polityki i jesiennych wyborów parlamentarnych

[→ Strona 15](#)

Rola środowiska i powietrza

Waga tematów środowiskowych i jakości powietrza w decyzjach wyborczych

[→ Strona 25](#)

Możliwe działania aktywacyjne

W jaki sposób zmobilizować wyborców do głosowania i jak mówić o środowisku i jakości powietrza

[→ Strona 31](#)

Metodologia i dane demograficzne

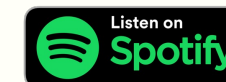
[→ Strona 44](#)

Muzyczny załącznik do lektury raportu

Jakiej muzyki słuchają Debiutanci '23

[→ Posłuchaj](#)

Portret Debiutantów '23

POSTAWY I WARTOŚCI OSÓB, KTÓRE
JESIENIĄ 2023 r. BĘDĄ MOGŁY PO RAZ
PIERWSZY WZIAĆ UDZIAŁ W WYBORACH

LATA
DWUDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR

FUND

Profeina

1 422 275 nowych wyborców

Jesienią 2023 r. przy urnach wyborczych będzie miało okazję stanąć niemal 1,5 miliona osób, które nigdy wcześniej nie były uprawnione do wzięcia udziału w wyborach.

Jaki jest ich system wartości? Czy ruszą do urn? Czy jako pokolenie katastrofy klimatycznej będą próbowali wybrać polityków, którzy mają plan na poradzenie sobie z pogarszającym się stanem środowiska naturalnego i jakością powietrza, którym w Polsce oddychamy?

Dzięki wsparciu z Clean Air Fund i we współpracy z agencją Profeina przedstawiamy unikalny raport, który pozwoli zrozumieć, jak jesienią zachowają się Debiutanci '23, czyli Polki i Polacy, którzy po raz pierwszy będą mogli wziąć udział w wyborach.

W raporcie wykorzystaliśmy:

- Wyniki badania jakościowego, które pozwoliły nam poznać język, wartości i troski młodych wyborców,
- Wspomaganą komputerowo analizę argumentacji,
- Reprezentatywne badanie na próbie 1000 młodych wyborców.

Lekturę raportu polecamy przy akompaniamencie muzyki, której słuchają Debiutanci '23. Na podstawie wyników badania stworzyliśmy playlistę utworów, których najczęściej słuchają młodzi wyborcy.

Życzymy dobrej lektury i mądrych decyzji!

Zespół Lat Dwudziestych

Dzisiejszy osiemnastolatek

Przyszёл na świat...

...kiedy Polska już od roku należała do Unii Europejskiej.

Gdy miał dwa lata...

... premierem został Jarosław Kaczyński, nie pamięta zatem innych rządów, niż wojujących ze sobą PO i PiS.

Gdy kończył przedszkole...

...Polska i Ukraina organizowały Mistrzostwa Europy w piłce nożnej.

Gdy był w podstawówce...

...miał już swojego smartfona, a w Polsce demontowano ostatnie budki telefoniczne.

Gdy szedł do szkoły średniej...

...został zamknięty na długie miesiące w domu w wyniku wybuchu pandemii – testował nauczanie zdalne, na które nie był gotowy nikt: ani on, ani system.

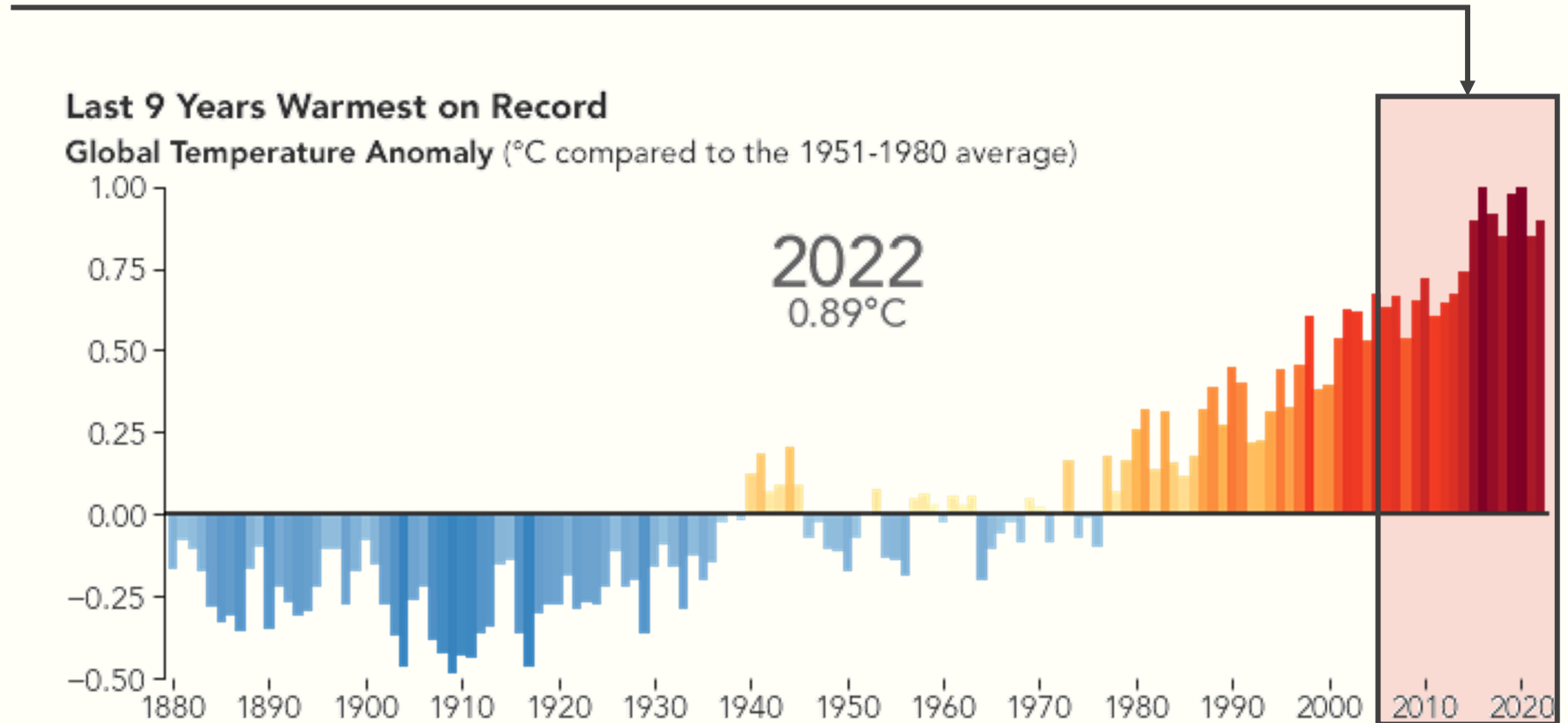
Gdy wkraczał w dorosłość...

...za naszą wschodnią granicą wybuchła wojna, a w kraju na ulicach mógł zapoznać się z cyrylicą; zaczęła szaleć inflacja.

Pokolenie katastrofy klimatycznej

Osoby w wieku 18-21 lat dorastały w okresie, gdy coraz głośniej ostrzegano przed katastrofą klimatyczną, ale też same mogły doświadczać efektów tej katastrofy. Oni nie znają innego świata niż ten, w którym rok po roku słyszą o kolejnych rekordach temperatury, topniejących lodowcach i zanieczyszczonym powietrzu.

Gdy uczyli się w szkole podstawowej, podpisane zostało Porozumienie Paryskie, mające na celu ograniczenie globalnego ocieplenia. W tym samym czasie mogli usłyszeć o powstaniu Polskiego Alarmu Smogowego, zrzeszającego lokalne inicjatywy obywatelskie działające w celu poprawy jakości powietrza w Polsce.

Dziś Polska to...

” Żyjemy niby w demokratycznym kraju, gdzie każdy ma prawo głosu, a są podejmowane takie decyzje w państwie, gdzie czuję, że ten głos jest odbierany. “

"KRAJ RZĄDZONY
PRZEZ DZIADÓW

WYBIERANYCH PRZEZ
DZIADÓW"

” Ciężko jest. Trzeba myśleć o swoim przeżyciu, żeby trochę próbować odciążyć i samemu stawiać kroki. [...] To jest demotywujące i człowiek momentami zastanawia się „Na co to wszystko?” “

Młodzi ludzie czują się zlekceważeni przez rządzących, a część z nich znajduje się w bardzo złym stanie psychicznym.

Świat wartości młodych wyborców

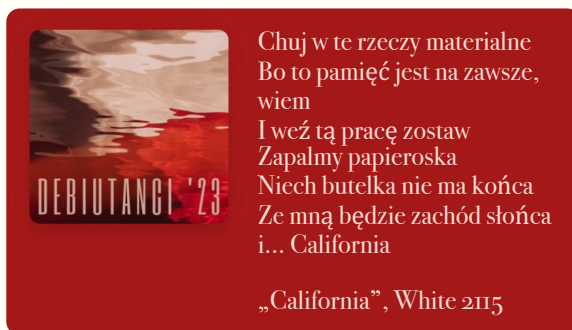
Miłość, zdrowie, rodzina i przyjaźń – to najważniejsze wartości 18-21 –latków. Pochodzące z dewizy wierności państwu Bóg, Honor i Ojczyzna to wartości znacznie mniej istotne. Na szarym końcu drabiny wartości znajdują się tradycja, przynależność, władza i polityka.

Dla **kobiet** ważniejsze są wartości „miękkie” [miłość, zdrowie, rodzina, bezpieczeństwo, spokój, wierność, wykształcenie, tolerancja, sztuka].

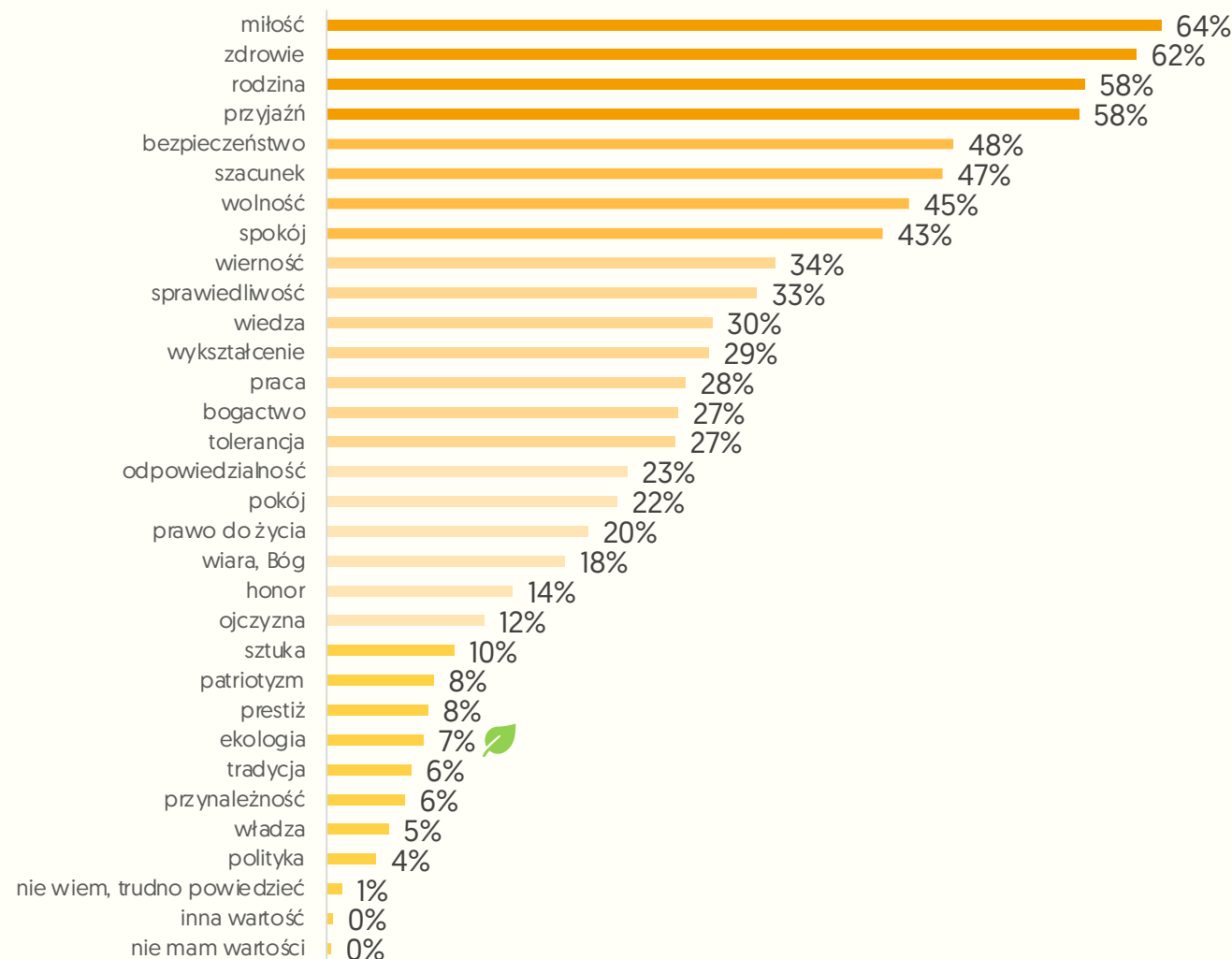
Mężczyźni częściej zaś wskazywali bogactwo, pokój, honor, ojczyznę, patriotyzm, prestiż, władzę, politykę.

Osoby **zmartwione klimatem, środowiskiem i powietrzem** oraz zainteresowane tymi tematami bardziej, niż inni cenią sobie: zdrowie, wierność, sprawiedliwość, tolerancję, pokój, sztukę i ekologię.

Dla tych, dla których ważne jest uwzględnianie w programach wyborczych kwestii związanych z klimatem, środowiskiem i powietrzem, wspólne wartości to spokój, wiedza, wykształcenie, tolerancja, ojczyzna, sztuka i ekologia.

Które z poniższych wartości są najważniejsze dla Ciebie w obecnym momencie Twojego życia?

Tradycyjne wartości nie kłócą się z tolerancją

Choć tolerancja w drabince wartości jest znacznie niżej, niż miłość, zdrowie, rodzina i przyjaźń, badani dopytani o postawy wobec praw osób LGBTQ+ w większości zgadzają się z postulatami przyznania prawa do zawierania związków partnerskich i małżeństw. Ponad połowa z nich uważa także, że takie związki powinny mieć możliwość adopcji dzieci.

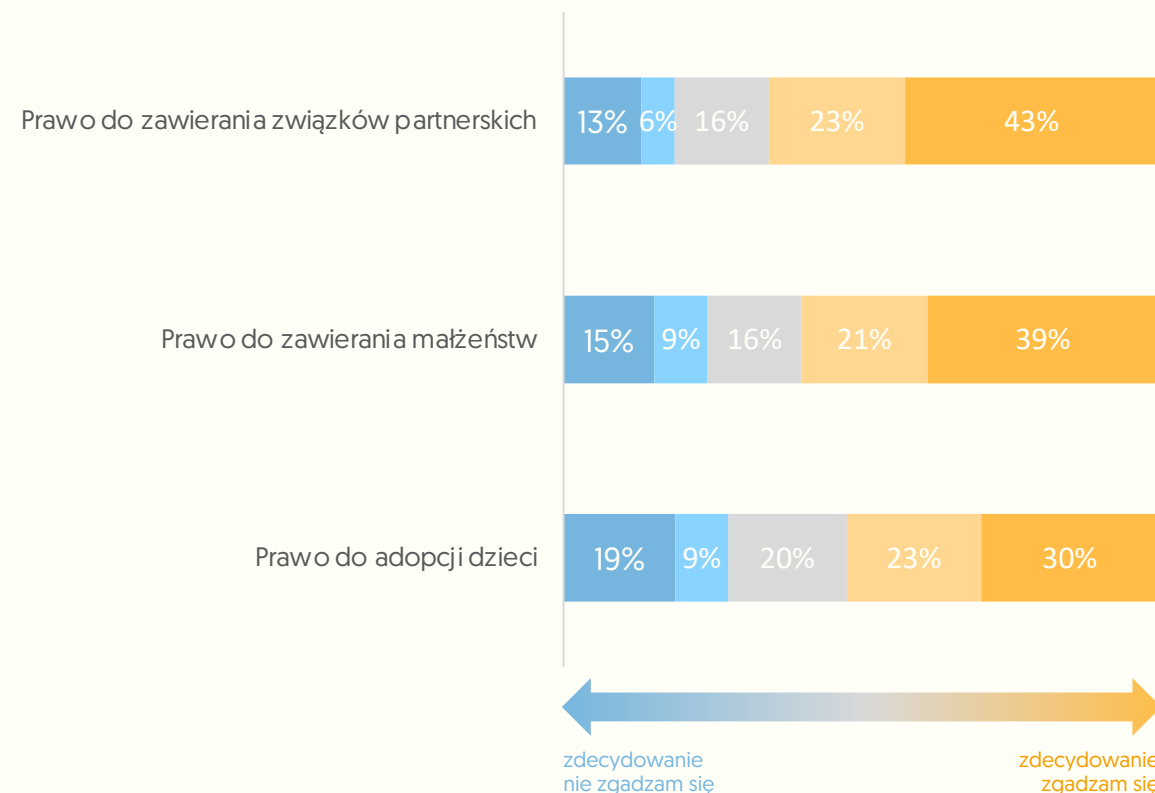
Za prawami dla osób LGBTQ+ częściej opowiadają się:

- Kobiety; osoby mieszkające w dużych miastach; osoby utrzymywane przez rodziców; osoby które skończyły już liceum i są na studiach,
- Niepraktykujący religijnie; osoby deklarujące udział w wyborach; osoby głosujące na KO, Lewicę lub Trzecią Drogę; nie wierzący w obietnice wyborcze,
- Deklarujący chęć wyjazdu za granicę.

Przeciwko:

- Mężczyźni, ludzie mieszkający w domu rodzinnym, ale pracujący i z pracy się utrzymujący; osoby, które nie skończyły liceum,
- Religijni i regularnie praktykujący; osoby wybierające Konfederację i PiS (choć rzadziej)
- Nie chcący wyjeżdżać za granicę.

Jak bardzo zgadzasz się lub nie zgadzasz z postulatami przyznania poniższych praw osobom LGBTQ+

Najbliższa przyszłość: relacje, zdrowie, kasa i psychika

„**Zdrowia i szczęścia**” – zdają się sobie życzyć na przyszłość Polki i Polacy u progu dorosłości. Należy pamiętać, że to osoby, które w kluczowym momencie dorastania przeżyły doświadczenie pandemii, a codziennie w nagłówkach przekazów medialnych mogli zapoznać się z liczbą zakażeń i zgonów.

Na kolejnych miejscach znajdują się **wystarczające zarobki** (co zrozumiałe, wszak rozpoczęcie kariery zawodowej to dla nich aktualne doświadczenie) oraz **dobrostan psychiczny, spokój i poczucie bezpieczeństwa**.

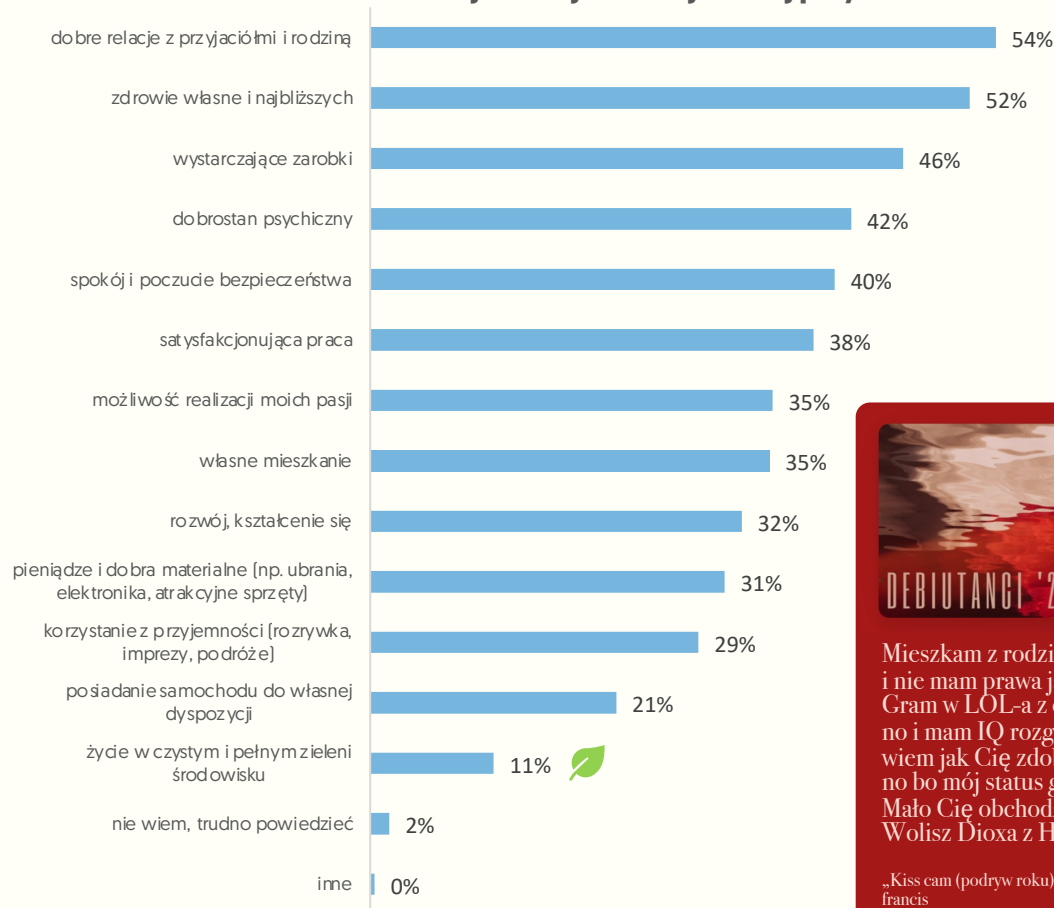
Dla kobiet ważniejsze, niż dla mężczyzn są dobre relacje z rodziną i przyjaciółmi, zdrowie swoje i bliskich, dobrostan psychiczny i spokój i poczucie bezpieczeństwa.

U mężczyzn zaś częściej wybijają się pieniądze, dobra materialne i posiadanie samochodu do własnej dyspozycji.

Idący do wyborów (w porównaniu do nieplanujących głosować) bardziej liczą się z dobrymi relacjami ze znajomymi i rodziną, zdrowiem, dobrostanem psychicznym, rozwojem i kształceniem się i życiem w czystym i pełni zieleni środowisku.

Dla tych, dla których **kwestie jakości powietrza** powinny być uwzględniane w programach wyborczych, ważniejsze są: dobre relacje, zdrowie, dobrostan psychiczny, rozwój, kształcenie się i życie w czystym środowisku pełnym zieleni.

Kwestie najważniejsze w najbliższej przyszłości

Mieszkam z rodzicami
i nie mam prawa jazdy
Gram w LOL-a z chłopakami
no i mam IQ rozgwiadził
nie wiem jak Cię zdobyć
no bo mój status gwiazdy
Mało Cię obchodzi
Wolisz Dioxa z HiFi Bandy

„Kiss cam (podryw roku)”, Mate, Pedro,
Francis

Dajcie mi wszyscy święty spokój

18-21 –latkowie to nie jest grupa, która ufa politykom. Wchodząc w dorosłość dostrzegają mnogość kłopotów świata, w którym żyją. Rozwiązania codziennych problemów szukają bardziej u rodziny i znajomych.

Zapytani o zmartwienie zanieczyszczeniem powietrza, zmianą klimatu i utratą różnorodności wskazują, że to jednak ważne sprawy.

Kobiety dużo silniej odczuwają lęk i niepokój związane z wchodzeniem w dorosłe życie, niż mężczyźni. Dużo bardziej też martwią się zanieczyszczeniem powietrza, zmianą klimatu i utratą bioróżnorodności. **Mężczyźni** zaś trochę częściej deklarują, że mają świetne relacje z rodzicami, dużo częściej uważają, że studia są stratą czasu i są wyraźnie bardziej niż kobiety znużeni ciągłym mówieniem o środowisku.

Osoby, które martwią się planetą, a **klimat i powietrze** są dla nich ważne w programach politycznych, częściej są sfrustrowane obecną sytuacją polityczną w Polsce, mają bardziej odmienne poglądy od swoich rodziców, odczuwają niepokój związany z wchodzeniem w dorosłe życie i chcieliby bardziej zaangażować się w przyszłości w działania proekologiczne.

„Wszyscy skaczą sobie do gardeł. Ciężko jest się czuć bezpiecznie z własnymi poglądami, wartościami, myślami.”

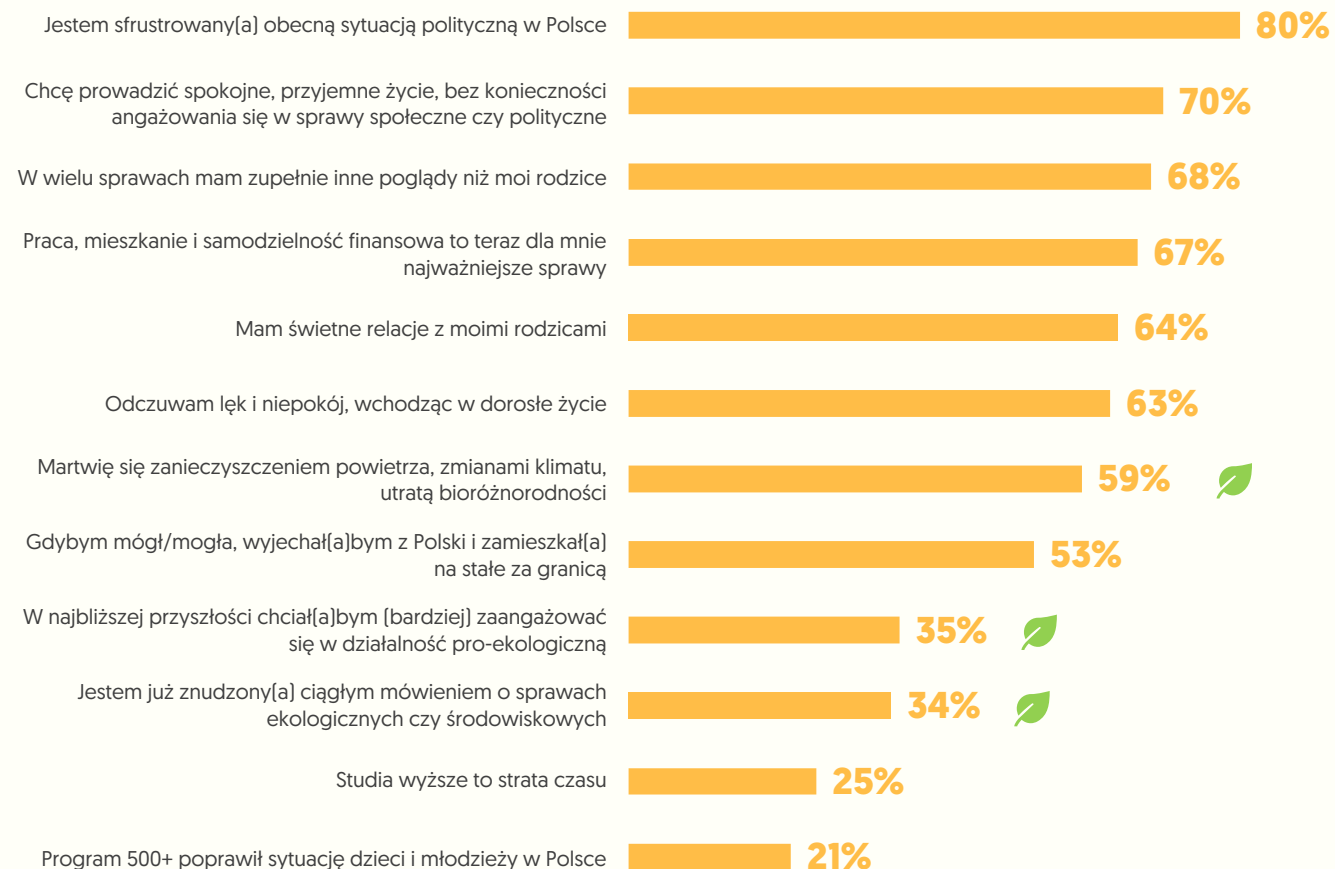
LATA
DZIEDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Q04. Jak bardzo zgadzasz się lub nie zgadzasz z poniższymi stwierdzeniami? (top 2 boxes – zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się) N=1000
Cytaty z grup dyskusyjnych.

Pokolenie zdrowia

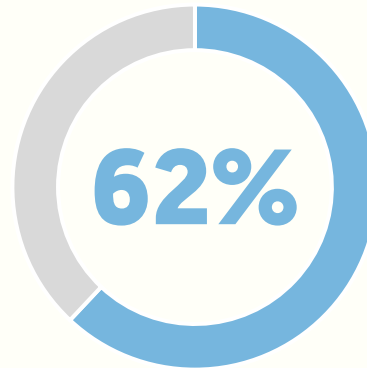
Już u progu pandemii socjologzy i psychologzy zastanawiali się, jakie spustoszenie zostawi ona po sobie w społeczeństwie.

Tu widzimy efekty. Młode Polki i Polacy martwią się o swoje zdrowie i zaskakująco mocno wykazują zainteresowanie tematem opieki zdrowotnej w kraju.

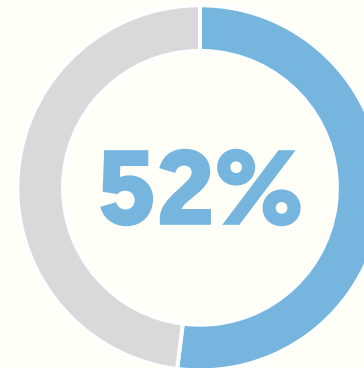
Rysują się dwie osoby: taka, która martwi się o **zdrowie teraz i w przyszłości**, druga zaś interesuje się **opieką zdrowotną**.

Ta pierwsza jest dość niewyraźna, można powiedzieć, że są to „wszyscy” – z przewagą kobiet. Widać umiarkowanie większe zainteresowanie i obawy związane z kwestią środowiska i powietrza.

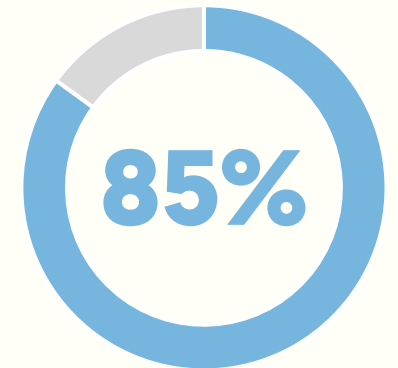
Druga to będą osoby z **wyraźnymi opiniami** – też w większości kobiety, często studenci oceniający źle swoją sytuację finansową. To osoby, które częściej pójdą do wyborów, bardzo obawiają się o klimat, środowisko i powietrze i uważają, że należy się tym pilnie zająć. Chcą wokół siebie zieleni i ścieżek rowerowych, zdecydowanie chcą odejścia od spalania paliw kopalnych.

martwi się o swoje zdrowie [Q01]

martwi się o zdrowie w przyszłości [Q02]

Interesuje się tematem opieki zdrowotnej w Polsce [Q16]

Q01. Które z poniższych wartości są najważniejsze dla Ciebie w obecnym momencie Twojego życia? (odp.: zdrowie) N=1000

Q02. Wyobraź sobie swoją przyszłość w ciągu najbliższych lat. Wśród poniższych kwestii zaznacz maksymalnie 5 tych, które będą dla Ciebie najważniejsze. (odp.: zdrowie własne i najbliższych) N=1000

Q16. Na ile interesujesz się następującymi tematami w odniesieniu do Polski? - opieka zdrowotna [bardzo interesuję się + trochę interesuję się] N=1000

Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23

Pokolenie lęków i obaw

Galopujące ceny i niepewna przyszłość polskiej gospodarki sprawiają, że wchodzący w dorosłość Polki i Polacy są ostrożni z marzeniami o własnym mieszkaniu i samodzielnym utrzymaniu.

To warunki, które nie sprzyjają dobrej kondycji psychicznej, która jest wskazywana jako trzeci w kolejności niepokój związany z przyszłością.

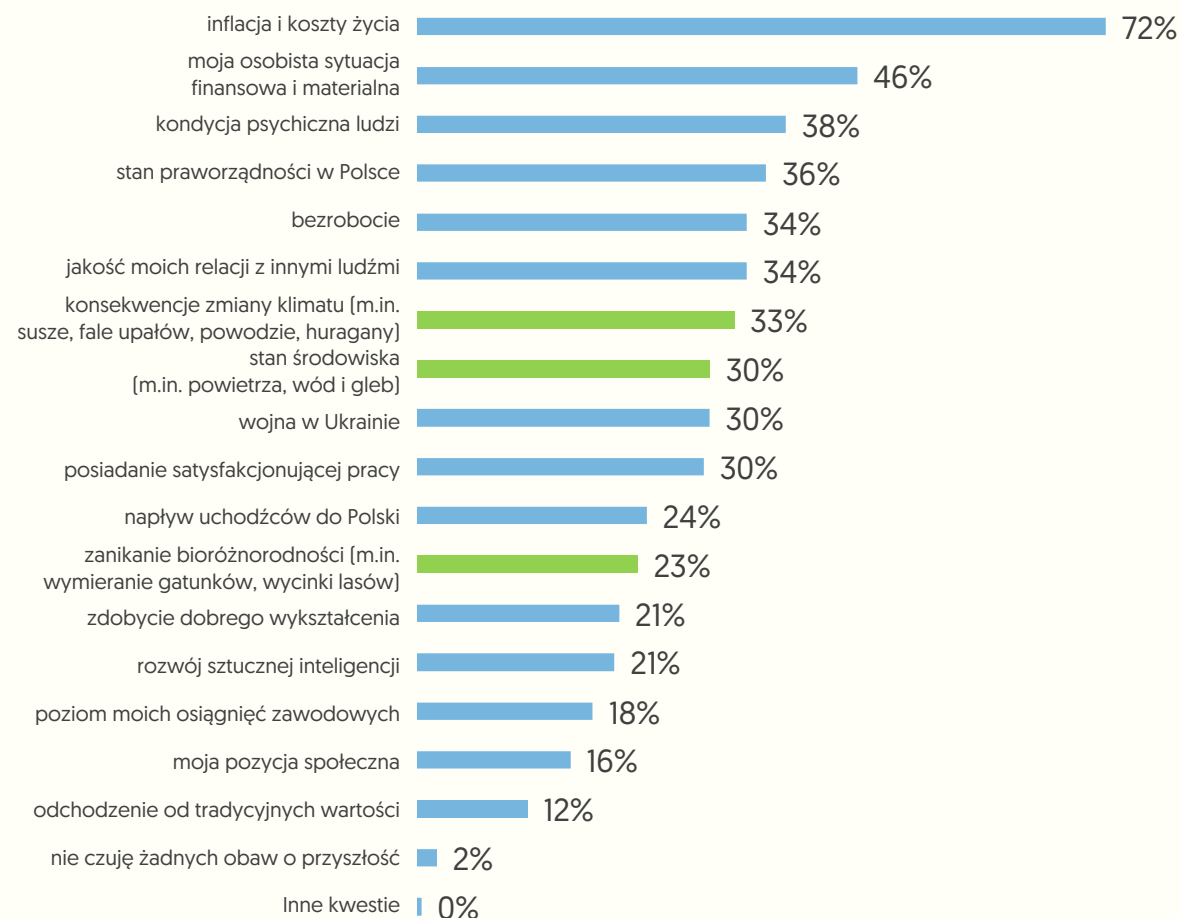
Kwestie około-klimatyczne ważniejsze bardziej niż dla innych są dla: kobiet, studentów, głosujących, wyborców Lewicy, Trzeciej Drogi i KO, a także oczekujących kwestii klimatu i powietrza w programach wyborczych, zmartwionych powietrzem i klimatem.

Poparcie dla całkowitego odejścia od paliw kopalnych i zaostrzenia ustawy antysmogowej deklarują częściej chcący żyć wśród zieleni i ścieżek rowerowych. Częściej twierdzą, że stan, w którym znalazło się środowisko naturalne wymaga natychmiastowych działań. Wiedzę czerpią z mediów społecznościowych i telewizji.

” Trzeba myśleć o swoim przeżyciu, [...] ale to jest utrudniane przez złą sytuację gospodarczą, przez ceny rosnące straszliwie

Obawy i niepokoje o przyszłość

Q03. Które z poniższych kwestii, jeśli którekolwiek, dotyczących najbliższej przyszłości wywołują w Tobie obawy lub niepokoje? N=1000
Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23

Wołanie o pomoc

W zbadanej próbie typowy deklarowany dobrostan mieścił się blisko środka skali (mediana = 3,28, średnia 3,3, SD= 1,1), i był istotnie* wyższy dla mężczyzn (średnia 3,45) niż kobiet (średnia 3,17).

Wyniki z jednej strony zaprzeczają pokutującemu czasem przekonaniu, że stan psychiczny młodych jest jednorodnie zły. Jednak pokazują też, że istnieje podgrupa bardzo wysokiego ryzyka. Jeśli wyodrębnić osoby o bardzo niskim dobrostanie (bardzo rzadko lub nigdy nie doświadczające szczęścia, zadowolenia z siebie i z relacji społecznych), to około **16% młodych**; 18% kobiet, i 14% mężczyzn w zbadanej próbie znajdzie się w tej kategorii. Można to zinterpretować jako zagrożenie i wysokie ryzyko dla zdrowia psychicznego. To jest grupa, która wymaga natychmiastowej troski i pomocy, znajduje się w kryzysie zdrowia psychicznego. Jest ich niepokojąco dużo.

Martwienie się środowiskiem klimatem i bioróżnorodnością nie wiąże się istotnie z gorszym dobrostanem.

Z gorszym dobrostanem istotnie wiąże się troska o pieniądze, prace, wykształcenie i relacje z ludźmi, a zatem kwestie materialne i relacje.

” Ciężko jest się czuć bezpiecznie z własnymi poglądami, wartościami, myślami “

* istotność < 1%

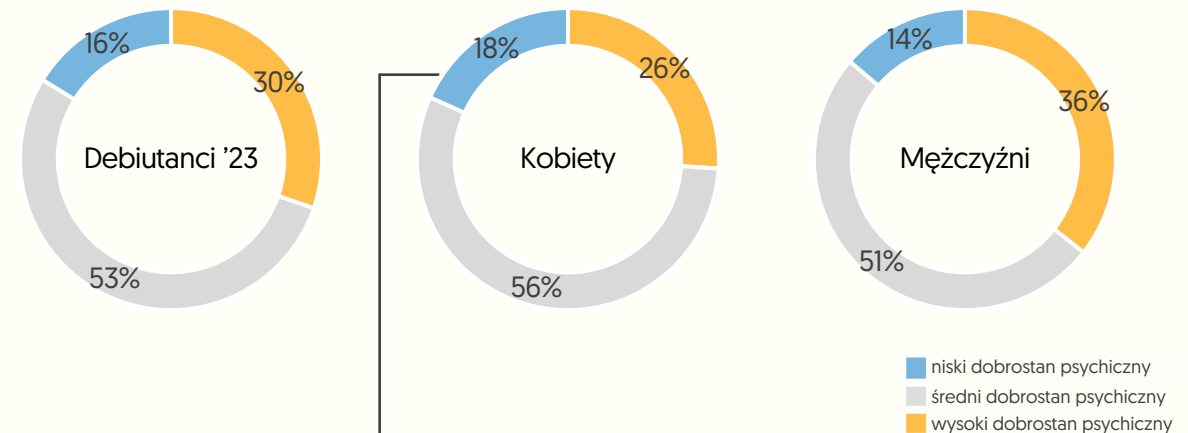
Do pomiaru dobrostanu psychicznego młodych wykorzystano wybrane 7 pozycji ze skali MHC-SF [Keyes, C. L. M. ,2009. Atlanta: Brief description of the mental health continuum short form]; w polskiej adaptacji - Dominiki Karaś i Jana Ciecuch. Uzyskana skala miała jednoczynnikową strukturę i wysoki poziom rzetelności ($\alpha = 0,87$, 7 pozycji).

Pomiar obejmował pytania o to jak często uczestnicy i uczestniczki badania doświadczają/li poczucia szczęścia i zadowolenia z życia, zadowolenia z siebie i ze swoich relacji, oraz czuli/czuły, że przynależą do swoich społeczności i wnoszą coś do społeczeństwa, a ich życie ma cel i sens. Można go rozumieć, jako generalny wskaźnik dobrostanu psychicznego. Wynik dla tak stworzonej skali, nazwany dalej „DOBROSTAN”, ma postać średniej i mieści się w przedziale 1-5, gdzie 1 oznacza wyniki bardzo niskie [przykładowo - nigdy nie czuję się szczęśliwy], a 5 bardzo wysokie [przykładowo, zawsze czuję się szczęśliwy].

Źródło: Proper citation of this document: Keyes, C. L. M. [2009]. Atlanta: Brief description of the mental health continuum short form (MHC-SF).

Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23. Konsultacja: dr Magdalena Budziszewska

Dobrostan psychiczny młodych Polek i Polaków

Prawie 1/5 młodych kobiet znajduje się w kryzysie zdrowia psychicznego i wymaga natychmiastowej troski i pomocy!

Czy i jak zagłosują?

STOSUNEK DEBIUTANTÓW WYBORCZYCH
DO POLITYKI I JESIENNYCH WYBORÓW
PARLAMENTARNYCH

LATA
DWUDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Odwrócenie plecami do polityki

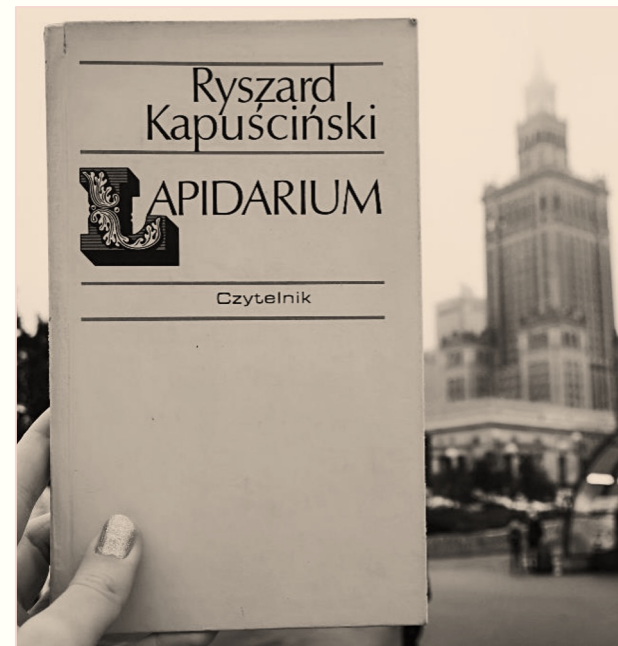
Młodzi ludzie, od dzieciństwa dorastający w napięciu politycznego starcia pomiędzy PO i PiS, starają się wyłączyć tę częstotliwość, która jest odpowiedzialna za słyszenie polityków.

Nie wierzą w spełnienie obietnic wyborczych przez polityków.

Są przytłoczeni poziomem dyskusji publicznej. Przyzwyczaili się do tego, że rzeczy nie są nazywane po imieniu, do przesady, do kłótni, do populizmu, do oszustw.

Zrozumieli, że to jest część rzeczywistości i starają się od niej odwrócić, niespecjalnie wierząc, że mogą ją zmienić.

Szanują szczerą, słowność i konsekwencję. Niestety, nie odnajdują jej w świecie polityki.

„Słowa staniały.
Rozmnożyły się, a straciły na wartości.
Są wszędzie.
Jest ich za dużo.
Mrowią się, kłębią, dręczą jak chmary natarczywych much.
Ogłuszają.
Tęsknimy więc za ciszą.
Za milczeniem.
Za wędrówką przez pola.
Przez łąki.
Przez las, który szumi, ale nie gładzi, nie plecie, nie tokuje.”

Ryszard Kapuściński, Lapidarium

” W polityce każdy działa głównie dla siebie.
Mogą mówić jedno, ale myślą drugie, dlatego
nie mam żadnych autorytetów. “

Nie można liczyć nawet na połowę wyborców

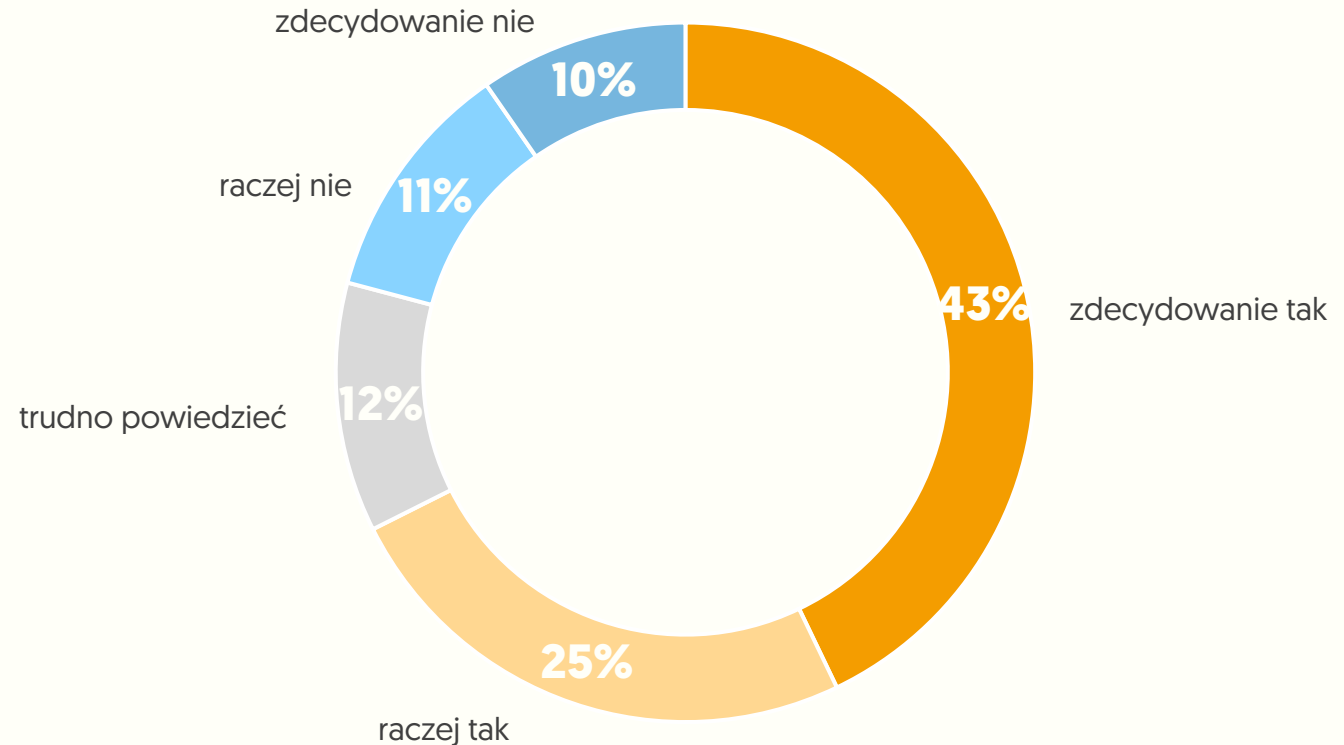
Kolory wykresu zdają się uspokajać, że aż 2/3 młodych wyborców wybierze się jesienią do urn. Doświadczenie socjologów i badaczy społecznych każe jednak przyjąć, że z różnych przyczyn frekwencja może być bliższa raczej wynikowi odpowiedzi „zdecydowanie tak”.

Kto pójdzie na wybory?

„Zdecydowanie tak” odpowiadają częściej mężczyźni (przewaga 8 p.p.). Mieszkańcy dużych miast częściej deklarują pójście na wybory, w przeciwieństwie do zamieszkujących wieś, których można przy urnach spodziewać się najmniej [55% do 39%]. Istotne jest też wykształcenie – osób z ukończonym liceum (i studentów) pójdzie do urn aż o 21 p.p. więcej!

Na największą frekwencję możemy liczyć wśród osób, które rozważają oddanie swojego głosu na Trzecią Drogę [78%] i KO [76%]. Prawie równie często pójście do urn deklarują wyborcy Lewicy i Konfederacji [73% i 72%], a najrzadziej przy urnach spotkamy debutantów, którzy wybierają PiS [57%], [swoją liczebnością prześcigają jedynie partię „trudno powiedzieć” - 46%].

Osoby zainteresowane środowiskiem zagłosują częściej. To debutanci, dla których ważne w programach polityków są kwestie związane ze środowiskiem i powietrzem, zmartwieni i bardzo zainteresowani tymi tematami, popierający całkowite odejście od spalania paliw kopalnych, popierający rozwój taniej i szeroko dostępnej komunikacji publicznej oraz marzący o zielonym sąsiedztwie bogatym w ścieżki pieszo-rowerowe i z dobrym transportem publicznym. Mamy tu też istotną przewagę osób, które najczęściej ze wszystkich stwierdzeń zgadzają się z „stan, w którym znalazło się środowisko naturalne wymaga natychmiastowych działań”.

Dlaczego nie chcą głosować?

38% to nie ma sensu, bo politycy nie spełniają swoich obietnic wyborczych

36% nie interesuję się polityką

30% nie ma takiej partii, którą mógłbym/mogłabym poprzeć

28% wybory będą nieuczciwe - i tak wiadomo, kto wygra

25% politycy ciągle się kłócą i nie załatwiają ważnych spraw

24% politycy „gaszą” tylko bieżące pożary, a nie mają długoterminowego planu dla Polski

24% żadna z partii nie ma programu zgodnego z moimi poglądami

23% politykom zależy tylko na wzbogacaniu się

20% nie chce mi się – mam ciekawsze rzeczy do robienia

20% nie mam czasu zajmować się takimi rzeczami

17% mój głos nic nie zmieni

17% nie wiem, o co chodzi w wyborach, nie znam się na tym

17% nic z tego nie będę mieć

11% zamierzam wyjechać z Polski – nie interesuje mnie, kto będzie tutaj sprawował władzę

10% polityka nie jest dla młodych

9% partia, którą popieram, nie ma szans na wygranie wyborów

7% nie miał(a)bym jak dotrzeć do komisji wyborczej

6% nie wiem, trudno powiedzieć

Najczęstszą odpowiedź, „to nie ma sensu”, wskazywały przede wszystkim **kobiety**.

Jest tutaj także nadreprezentacja osób, które popierają rozwój szeroko dostępnej komunikacji publicznej i tych, które nie uważają, żeby było za późno by ludzkość poradziła sobie z katastrofą klimatyczną. Widać też sporo chętnych do wyjazdu za granicę.

Swoją wiedzę czerpią zewsząd, ale najbardziej od znajomych i przyjaciół, rolek/relacji i mediów społecznościowych.

” Jak się nie wie na co głosuje to niechętnie człowiek do tego podchodzi. To jest jak strzelanie w ciemno. Może mieć ze sobą niezbyt dobre konsekwencje. Jak idziemy głosować tylko po to, żeby głosować, nie wiedząc absolutnie nic albo na kogo głosować, to jest wtedy dziwnie i trochę bez sensu głosować.

Sfrustrowani polityką

8 na 10

młodych wyborców jest sfrustrowanych obecną sytuacją polityczną w Polsce

Cechy charakterystyczne dla osób, które są „sfrustrowane obecną sytuacją w Polsce” to **sytuacja finansowa** gospodarstwa domowego oceniana jako „zła”. Często również są to osoby, które już mają **średnie wykształcenie** [w tym wielu studentów], osoby **niepraktykujące** i praktykujący nieregularnie. W tej grupie jest zauważalnie **więcej chętnych do wzięcia udziału w wyborach**, w których to z kolei deklarują oddanie swojego głosu na: 1. KO, 2. Trzecia Droga, 3. Lewica, 4. Konfederacja.

Także duża część to raczej **ufający obietnicom wyborczym**, a **powietrze i klimat** to dla nich ważne elementy programów wyborczych. Jest też nadreprezentacja **zmartwionych zanieczyszczonym powietrzem oraz klimatem**, wśród których wielu chce mieszkać w **zielonym sąsiedztwie**.

” Człowiekowi odechciewa się angażować w coś takiego. Zero konkretów. “

Dlaczego **chcą** głosować?

70% chcą mieć wpływ na to, co dzieje się w Polsce

66% to jeden ze sposobów, żeby zmienić coś w kraju

54% bo każdy dorosły powinien brać udział w wyborach

50% żeby odsunąć obecną partię rządzącą od władzy

44% to pierwszy raz, gdy mogę wziąć udział w wyborach

37% to jest jeden z przywilejów bycia pełnoletnim

36% to jeden ze sposobów, żeby zmienić coś w regionie, w którym będę głosować

25% interesuję się życiem publicznym w Polsce

15% żeby nie dopuścić do zwycięstwa partii opozycyjnych

5% bo moi rodzice idą na wybory

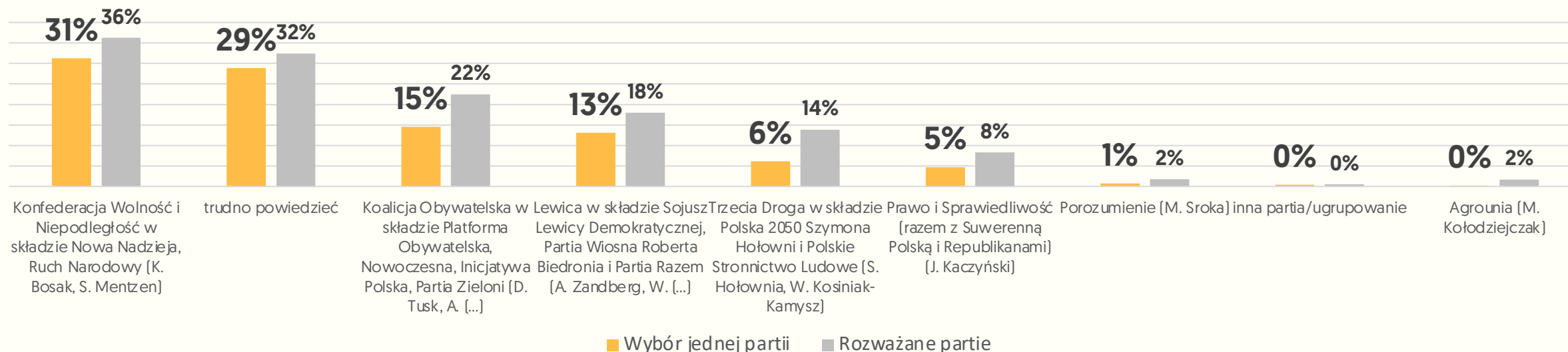
5% bo moi znajomi również idą na wybory

4% bo zależy na tym moim rodzicom/dziadkom

” Wybory są bardzo ważne, szczególnie dla młodych osób, bo będziemy tu żyć. Nawet jak ktoś chce wyjechać to warto iść na wybory dla rodaków mieszkających nadal w kraju. “

Dwie zwycięskie partie: **Konfederacja i Trudno Powiedzieć**

Preferencje partyjne oraz rozważane partie tych Debiutantów '23, którzy deklarują udział w jesiennych wyborach parlamentarnych

” W Polsce mówią w twarz starszym ludziom, żeby głosowali na nich, bo mają z tego profity. Do mnie nikt tak nie mówi, więc nawet nie wiem, na co bym miała głosować. Wydaje mi się, że więcej polskiej polityki widać w telewizji niż w Internecie, bo starsi ludzie bardziej siedzą w telewizji, niż w Internecie. Ja raczej nie pójde na wybory. “

278 tys. wyborców wciąż się waha

Partią numer jeden w grupie młodych wyborców jest Konfederacja Wolność i Niepodległość. Uwagę zwraca natomiast duży odsetek niezdecydowanych wyborców – prawie 1/3 osób, które deklarują udział w wyborach, nie wie jeszcze jaką decyzję podejmie przy urnie.

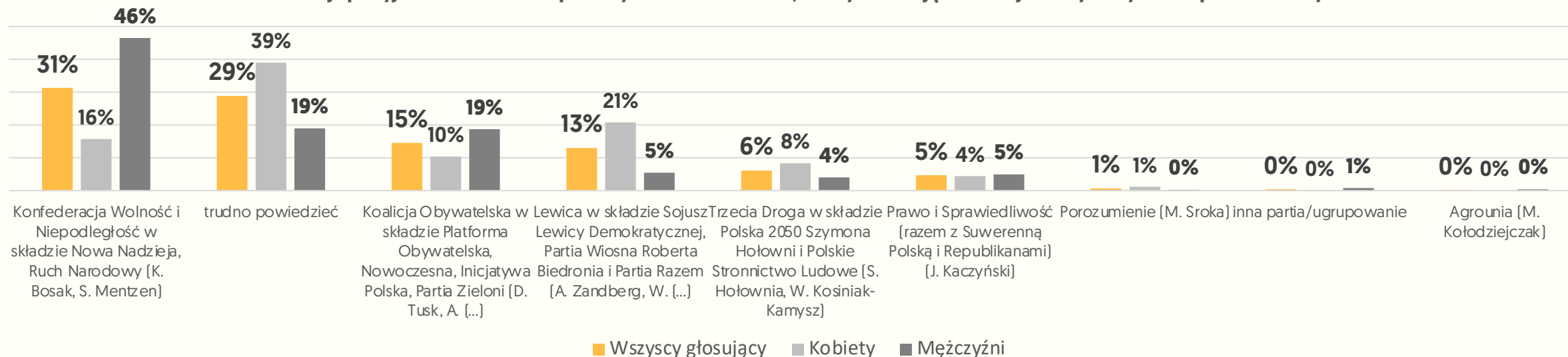
Q10. Które partie rozważasz, planując głosowanie w najbliższych wyborach parlamentarnych? N=676

Q11. Na kandydata/kandydatkę której partii lub ugrupowania odda(a)byś swój głos w tych wyborach? N=676

Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23

Mężczyźni: **Konfederacja**. Kobiety: **Trudno Powiedzieć**.

Preferencje partyjne oraz rozważane partie tych Debiutantów '23, którzy deklarują udział w jesiennych wyborach parlamentarnych

” Jak się nie wie na co głosuje to niechętnie człowiek do tego podchodzi. To jest jak strzelanie w ciemno. Może mieć ze sobą niezbyt dobre konsekwencje. Jak idziemy głosować tylko po to, żeby głosować, nie wiedząc absolutnie nic albo na kogo głosować, to jest wtedy dziwnie i trochę bez sensu głosować.

“

W wynikach badań preferencji politycznych rzadko można spotkać tak wysoki poziom polaryzacji przy najważniejszym parametrze demograficznym, jakim jest płeć.

Niemal połowa młodych wyborców deklaruje oddanie głosu na Konfederację Wolność i Niepodległość, która jest dla nich odpowiedzią jednocześnie i na deklarowaną nieskuteczność głównych sił politycznych w Polsce, i – być może – efektem rozmycia roli mężczyzny w społeczeństwie [to jedynie hipoteza, choć przyjrzenie się narracjom społecznym w XXI w. pokazuje rozwój dyskursów na temat siły i roli kobiet, bez symetrycznych dyskursów traktujących o społecznej roli mężczyzn].

Kluczem do rozwiązania zagadki finalnego wyniku wyborczego są **niezdecydowane kobiety**.

Q10. Które partie rozważasz, planując głosowanie w najbliższych wyborach parlamentarnych? N=676

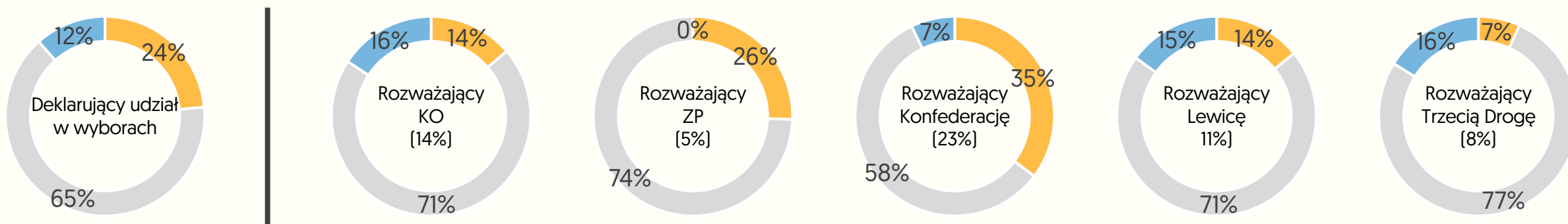
Q11. Na kandydata/kandydatkę której partii lub ugrupowania odda(a)byś swój głos w tych wyborach? N=676

Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutantki '23

Młodzi wyborcy: ufają, czy nie ufają swoim politykom?

Poziom zaufania do polityków, na których Debiutanci '23 zamierzają oddać głos

Skala 10-punktowa:
w ogóle nie ufam 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ufam w 100%

„ Nie lubię się inspirować publicznymi osobami, bo obraz publicznych osób nie uznaję za wiarygodny. W tym publicznym kawałku jest za dużo sztucznej kreacji, takiego fałszu.”

To zastanawiające, jak mało wyborców ufa partiom, na które przecież ma zamiar oddać głos. Debiutanci '23 zdają sobie sprawę, że uczestniczą w grze, w której nie obowiązują uczciwe zasady.

Młodzi ludzie dostrzegają w ostrych konturach cynizm, koniunkturalizm, zmienność i nieszczerłość polityków.

Partie, którym udało się zbudować kapitał ufających ich liderom wyborców, to jedynie Konfederacja oraz Zjednoczona Prawica (która jednak póki co nie może liczyć na dobry wynik w grupie młodych wyborców).

Program idealny

W kwestionariuszu badawczym poprosiliśmy respondentów o stworzenie programu hipotetycznej partii marzeń, na którą na pewno oddaliby głos. Badani zostali poproszeni o wybór 7 postulatów, które stworzyłyby program idealny.

Oprócz obniżenia podatków na uwagę zasługuje postulat poprawy dostępności **wsparcia psychicznego i psychiatrycznego** dla dzieci i młodzieży. To niezwykle wysoki wynik, który można zinterpretować jako wręcz wołanie o pomoc grupy, która nie odnajduje się zbyt dobrze w obecnej rzeczywistości.

W tabeli przedstawiamy także wyniki dla niezdecydowanych wyborców. Na zielono zaznaczone są postulaty, które wskazywali istotnie częściej, niż cała grupa badanych.

Kobiety w bardzo wielu kwestiach odpowiadają zupełnie odwrotnie do mężczyzn: dla nich najważniejsze są sprawy „miękkie”, związane ze zdrowiem i równością. Mężczyźni zaś częściej wskazują wartości związane z ograniczaniem pomocy i zapomóg przez rząd, obniżeniem podatków, zwiększeniem suwerenności poprzez np. budowę muru na granicy polsko-białoruskiej czy odejście Polski z Unii Europejskiej. Warto zaznaczyć, że przy wielu pytaniach różnica w punktach procentowych bywa nawet kilkukrotna, jak np. „zakaz zapraszania do szkół środowisk LGBTQ+” [zgoda: 3% kobiety vs. 19% mężczyźni] czy powszechny dostęp do broni palnej [1% vs. 11%].

Q17. Wyobraź sobie, że na polskiej scenie politycznej pojawia się ugrupowanie polityczne lub partia idealna, na którą chcesz zagłosować. Na poniższej liście zaznacz maksymalnie 7 inicjatyw i zbuduj w ten sposób program tego ugrupowania/tej partii. N=1000

LATA
ODWODZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

postulaty związane ze środowiskiem naturalnym i jakością powietrza

wskazania niezdecydowanych **istotnie wyższe** oraz **istotnie niższe** od średniej dla Debiutantów '23

Lista postulatów do wyboru dla stworzenia partii idealnej	Debiutanci '23	Grupa "trudno powiedzieć"
obniżenie podatków	53%	55%
poprawa dostępności wsparcia psychicznego i psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży	43%	51%
złagodzenie obecnie obowiązującego prawa aborcyjnego	41%	50%
rozwój taniej, szeroko dostępnej komunikacji publicznej (pociągi, autobusy, tramwaje)	35%	46%
znaczące podniesienie płacy minimalnej	32%	41%
rozdział Państwa od Kościoła Katolickiego	28%	30%
ograniczenie wycinki lasów	28%	31%
dopłaty państwa do zakupu pierwszego mieszkania dla młodych	27%	30%
krótszy tydzień pracy (np. 4 dni w tygodniu)	25%	24%
przyspieszenie Polski w przechodzeniu na zieloną energię (tj. ze źródeł odnawialnych, jak wiatr i słońce)	24%	29%
świadczenie "500+" tylko dla najuboższych rodzin	18%	14%
większy wpływ rodziców na program szkół publicznych	16%	22%
budowa mieszkań na wynajem przez państwo	16%	13%
ograniczenie społecznej pomocy dla uchodźców z Ukrainy	14%	10%
inwestycja w infrastrukturę pieszo-rowerową	13%	16%
bezwarunkowa kwota wypłacana każdemu dorosłemu (np. w wysokości 1000 zł miesięcznie)	13%	8%
dofinansowania dla rozwiązań umożliwiających korzystanie z zielonej energii przez osoby prywatne i wspólnoty mieszkaniowe	12%	12%
zaostrenie uchwał antysmogowych, by szybciej poprawić jakość powietrza	11%	12%
zakaz zapraszania do szkół środowisk LGBTQ+	11%	5%
edukacja ekologiczna jako obowiązkowy przedmiot szkolny	11%	10%
ograniczenie wojskowej pomocy dla Ukrainy	10%	8%
zniesienie ograniczeń dotyczących tego, czym ogrzewamy domy i mieszkania (pełna dowolność)	9%	5%
całkowite odejście od spalania paliw kopalnych (węgiel, gaz) najszybciej, jak to możliwe	9%	10%
większy wpływ polityków na program nauczania w szkołach	9%	4%
budowa muru na granicy polsko-białoruskiej	7%	3%
podwyższenie "500+" do „800+" dla rodziców na każde dziecko	7%	4%
powszechny dostęp do broni palnej	6%	1%
podniesienie opodatkowania na rzecz poprawy wynagrodzenia nauczycieli	6%	6%
rezygnacja z płacy minimalnej (miesięcznej i godzinowej)	6%	3%
ograniczenie imigracji zarobkowej do Polski (np. z krajów Azji i Afryki)	5%	2%
wyjście z Unii Europejskiej	5%	4%
obowiązkowa służba wojskowa dla mężczyzn i kobiet	5%	3%
ograniczanie wjazdu samochodów do centrów miast	4%	4%
twoja własna propozycja	3%	2%
nie wiem, trudno powiedzieć	6%	5%

Środowisko i powietrze

WAGA TEMATÓW ŚRODOWISKOWYCH I
JAKOŚCI POWIETRZA W DECYZJACH
WYBORCZYCH

LATA
DZWIĘDZIEŚTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Ekologia i środowisko – te słowa nie rezonują

Język „ekologii” i „środowiska”, to nie jest skuteczny sposób na porozumienie się z młodymi wyborcami. Te słowa, nadużywane zarówno przez polityków, jak i firmy, straciły swoją moc.

Osoby w wieku 18-21 lat mają na głowie inne problemy, inne obawy i inne wartości.

Ekologia znajduje się na 25 z 29 możliwych miejsc przy zapytaniu o najważniejsze wartości w obecnym momencie życia. Najwięcej wskazań na tę pozycję widać wśród osób, które skończyły już liceum i studentów, a mniej wśród osób pracujących. To też wyraźnie ważniejsza kwestia dla deklarujących udział w wyborach, oraz tych, którzy planują oddać głos na KO lub Lewicę.

Jednocześnie są to osoby, które najczęściej w ogóle nie ufają obietnicom wyborczym, choć uwzględnienie kwestii związanych z powietrzem i klimatem w programach politycznych jest dla nich ważne. Co nie powinno dziwić, mamy tutaj także osoby deklarujące zmartwienie wobec zanieczyszczenia powietrza/zmiany klimatu/utraty bioróżnorodności, osoby bardzo zainteresowane tymi tematami i deklarujące poparcie dla całkowitego odejścia Polski od spalania paliw kopalnych. Respondenci, którzy wysoko cenią ekologię również częściej chcą mieszkać w zielonej okolicy.

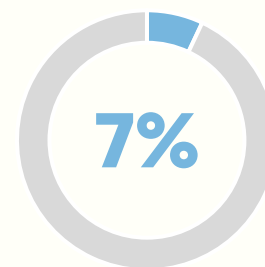
Q01. Które z poniższych wartości są najważniejsze dla Ciebie w obecnym momencie Twojego życia? N=1000

Q02. Wyobraź sobie swoją przyszłość w ciągu najbliższych lat. Wśród poniższych kwestii zaznacz maksymalnie 5 tych, które będą dla Ciebie najważniejsze. N=1000

Q24. Na poniższej liście zaznacz projekty/idee miejskie, o których kiedykolwiek słyszałe(a)ś. N=1000

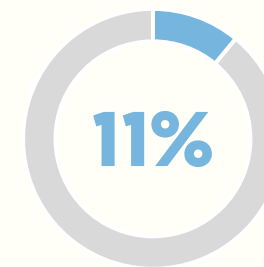
Q25. Jak oceniasz te idee? Na poniższej liście tym razem zaznacz te z nich, które popierasz. N=1000

Waga tematów środowiskowych w systemie wartości Debiutantów ,23

25
miejsce na liście
29
obecnych
wartości

Ekologia (Q01)

13
miejsce na liście
13
ważnych kwestii
na przyszłość

Życie w czystym i zielonym środowisku (Q02)

■ Odsetek wskazań wartości / kwestii ważnych w przyszłości

Znajomość i poparcie zrównoważonych idei miejskich

■ znajomość
■ poparcie

Obawy – świadomość konsekwencji

Koszty życia, sytuacja finansowa czy kondycja psychiczna ludzi to jedynie z pozoru zjawiska niezwiązane ze stanem środowiska naturalnego i zjawiskami takimi jak jakość powietrza.

Prezentowana obok tabela pokazuje, że młodzi wyborcy w dość przeciętnym stopniu obawiają się konsekwencji zmiany klimatu, stanu środowiska i zaniku bioróżnorodności. Suma punktów procentowych zebranych w tych odpowiedziach wynosi 86 p.p.

Jeśli jednak posłuchać ekspertów klimatycznych i głosu świata nauki, który przewiduje konkretne konsekwencje związane z katastrofą środowiskową, to lista obaw do zaadresowania znacząco się wydłużyła, a suma zebranych punktów to aż 453 p.p.!

Q03. Które z poniższych kwestii, jeśli którekolwiek, dotyczących najbliższej przyszłości wywołują w Tobie obawy lub niepokój? N=1000

Lista obaw	Elementy związane wprost ze środowiskiem	Możliwe konsekwencje katastrofy środowiskowej
inflacja i koszty życia	72%	72%
moja osobista sytuacja finansowa i materialna	46%	46%
kondycja psychiczna ludzi	38%	38%
stan praworządności w Polsce	36%	36%
bezrobocie	34%	34%
jakość moich relacji z innymi ludźmi	34%	34%
konsekwencje zmiany klimatu (m.in. susze, fale upałów, powodzie, huragany)	33%	33%
stan środowiska (m.in. powietrza, wód i gleb)	30%	30%
wojna w Ukrainie	30%	30%
posiadanie satysfakcjonującej pracy	30%	30%
napływ uchodźców do Polski	24%	24%
zanikanie bioróżnorodności (m.in. wymieranie gatunków, wycinki lasów)	23%	23%
zdobycie dobrego wykształcenia	21%	21%
rozwój sztucznej inteligencji	21%	21%
poziom moich osiągnięć zawodowych	18%	18%
moja pozycja społeczna	16%	16%
odchodzenie od tradycyjnych wartości	12%	12%
inne kwestie	0%	0%
nie czuję żadnych obaw o przyszłość	2%	2%
Suma punktów procentowych	86 pp	453 pp

Ocena stanu środowiska

Zdania na temat stanu środowiska naturalnego w Polsce są podzielone. W teście niedokończonego zdania większość badanych wskazała jednak, że środowisko jest w złym stanie, zniszczone, zanieczyszczone, zaniedbane i zagrożone.

„ Jakiś czas temu w szkole był pan, który przedstawiał prezentację, w której przekonywał nas, że jest już za późno, nie da się nic zrobić. Nie do końca się z tym zgadzam. Sytuacja ekologiczna jest zła, ale nie uważam, że bezczynność jest odpowiednią reakcją na nią.”

Środowisko naturalne w Polsce jest...

w dobrym stanie (27%)

zanieczyszczone (11%)

w przeciętnym stanie (13%)

zagrożone (6%)

w złym stanie, zniszczone (21%)

ładne, piękne (2%)

zadbane (1%)

następuje poprawa (0%)

różnorodne, bogate (2%)

akceptowalne/nienajgorsze (5%)

ważne (1%)

zaniedbane (8%)

zajmowane, niszczone przez człowieka (4%)

niedoceniane (1%)

trudno powiedzieć (8%)

niewystarczająco chronione (1%)

JEST OK

NIE JEST OK

LATA
OWODZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Q22. Dokończ poniższe dwa zdania używając maksymalnie 5 słów w każdym z nich. - Środowisko naturalne w Polsce jest ... , N=1000
Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23

Ocena jakości powietrza

Respondenci ocenili jakość powietrza w swojej okolicy jako dobrą lub bardzo dobrą. Przebieg badania jakościowego pokazuje, że część z nich, po pogłębieniu tematu zaczyna dostrzegać problem, jednak wymaga to uruchomienia dyskusji i wyobraźni. Na pierwszy rzut oka bowiem powietrze jest przezroczyste, zatem czyste.

Jakość powietrza w mojej okolicy jest...

” Szczerze powiem, że nie wiem w ogóle o co chodzi z tą jakością powietrza. Mi tam się dobrze oddycha. Zapewne ono wpływa jakoś na zdrowie, ale myślę, że jest wiele rzeczy, które wpływają gorzej, a jednak ludzie to robią. “

” Przeszkadza mi, kiedy widzę, że sąsiedzi palą czymś dziwnym w piecu i czarny dym unosi się z komina. Takie rzeczy powinny być zgłaszane, ale nikt z tym raczej nic nie robi. Moi sąsiedzi również tak robią, ale nie chcę im na to zwracać uwagi. “

różnie bywa (1%)

bardzo dobra (59%)

akceptowalna (16%)

nie najlepsza (9%)

groźna, niebezpieczna (1%)

trudno powiedzieć (3%)

zła, zanieczyszczone (14%)

gorsza w okresie grzewczym (2%)

JEST OK

NIE JEST OK

LATA
DWUDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Q22. Dokończ poniższe dwa zdania używając maksymalnie 5 słów w każdym z nich. -
Jakość powietrza w mojej okolicy jest ..., N=1000
Cytaty pochodzą z badania jakościowego Debiutanci '23

Które partie są „zielone”?

	PREFERENCJE POLITYCZNE - ROZWAŻANE PARTIE						WAŻNOŚĆ UWZGLĘDNIANIA W PROGRAMACH POLITYCZNYCH KWESTII KLIMATYCZNYCH PRZEZ		WAŻNOŚĆ UWZGLĘDNIANIA W PROGRAMACH POLITYCZNYCH KWESTII ZWIĄZANYCH Z JAKOŚCIĄ		ZAINTERESOWANIE TEMATAMI - ZMIANA KLIMATU I JEJ KONSEKWENCJE			ZAINTERESOWANIE TEMATAMI - JAKOŚĆ POWIETRZA		
	Koalicja Obywatelska	Zjednoczona Prawica	Konfederacja	Lewica	Trzecia Droga	trudno powiedzieć	nie	tak	nie	tak	w ogóle nie interesuje się	trochę interesuje się	bardzo interesuje się	w ogóle nie interesuje się	trochę interesuje się	bardzo interesuje się
rozwój taniej, szeroko dostępnej komunikacji publicznej (pociągi, autobusy, tramwaje)	40%	40%	32%	44%	51%	47%	18%	42%	21%	41%	27%	39%	36%	29%	37%	34%
ograniczenie wycinki lasów	33%	19%	27%	29%	34%	30%	23%	33%	17%	33%	20%	28%	36%	18%	29%	36%
przyspieszenie Polski w przechodzeniu na zieloną energię (tj. ze źródeł odnawialnych, jak wiatr i słońce)	34%	23%	23%	33%	42%	28%	8%	31%	12%	31%	11%	24%	35%	13%	25%	31%
inwestycja w infrastrukturę pieszo-rowerową	13%	16%	13%	15%	19%	15%	16%	14%	11%	14%	17%	12%	15%	8%	15%	14%
dofinansowania dla rozwiązań umożliwiających korzystanie z zielonej energii przez osoby prywatne i wspólnoty mieszkaniowe	20%	25%	11%	16%	16%	11%	8%	14%	9%	14%	7%	11%	18%	6%	13%	18%
zaostrenie uchwał antysmogowych, by szybciej poprawić jakość powietrza	13%	15%	10%	14%	13%	9%	4%	15%	9%	15%	2%	11%	20%	5%	11%	16%
edukacja ekologiczna jako obowiązkowy przedmiot szkolny	20%	15%	11%	15%	10%	8%	5%	14%	10%	13%	1%	10%	22%	3%	10%	18%
zniesienie ograniczeń dotyczących tego, czym ogrzewamy domy i mieszkania (pełna dowolność)	5%	9%	17%	5%	6%	11%	16%	7%	19%	8%	13%	10%	6%	14%	7%	9%
całkowite odejście od spalania paliw kopalnych (węgiel, gaz) najszybciej, jak to możliwe	15%	14%	8%	15%	12%	12%	8%	11%	11%	10%	4%	8%	16%	5%	9%	13%
ograniczenie wjazdu samochodów do centrów miast	4%	5%	3%	7%	2%	3%	8%	4%	5%	4%	3%	5%	6%	4%	4%	5%
Suma punktów procentowych dla postulatów środowiskowych	↑ 197p.p.	→ 181p.p.	↓ 154p.p.	↑ 193p.p.	↑ 206p.p.	→ 174p.p.	114p.p.	184p.p.	124p.p.	182p.p.	104p.p.	158p.p.	209p.p.	104p.p.	160p.p.	194p.p.

Q17. Wyobraź sobie, że na polskiej scenie politycznej pojawia się ugrupowanie polityczne lub partia idealna, na którą chcesz zagłosować. Na poniższej liście zaznacz maksymalnie 7 inicjatyw i zbuduj w ten sposób program tego ugrupowania/tej partii. N=1000

Powyższa tabela została przygotowana, by zrozumieć środowiskowy sentyment grup wyborców różnych partii.

Z zadania stworzenia „programu idealnego” wymarzonej partii politycznej, zsumowaliśmy liczbę punktów procentowych otrzymanych przez pro-środowiskowe postulaty i sprawdziliśmy jak to się rozkłada wśród wyborców poszczególnych partii.

Zabieg ten pokazał, że najwięcej wrażliwych na kwestie środowiskowe wyborców będą miały Trzecia Droga, Koalicja Obywatelska i Lewica, najmniej zaś – Konfederacja.

Możliwe działania

W JAKI SPOSÓB ZMOBILIZOWAĆ
WYBORCÓW DO GŁOSOWANIA
I JAK MÓWIĆ O ŚRODOWISKU
ORAZ JAKOŚCI POWIETRZA

LATA
DWUDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Jak zachęcić do głosowania?

57%

młodych wyborców
być może w ogóle
nie wybierze się do urny

gdyż

- Nie wierzą, że politycy spełnią swe obietnice
- Nie interesują się polityką
- Nie widzą partii, którą mogliby poprzeć
- Wybory będą nieuczciwe
- Politycy się kłócą zamiast myśleć o planie dla Polski

ale

Co może skłonić do pójścia na wybory?

Partie polityczne nie mają propozycji dla młodych wyborców, dlatego część z nich zostanie w niedzielę wyborczą w domu. Gdyby któreś z partii teoretycznie udało się zaspokoić potrzeby niezdecydowanych i niechętnym wyborcom młodych, mogłaby dostać bonus w postaci niemal **ćwierć miliona głosów** (30% z grupy 57% tych, którzy zastanawiają się czy pójść na wybory albo nie mają takiego zamiaru).

Osoby, które zadeklarowały, że nic nie jest w stanie przekonać ich do wzięcia udziału w wyborach to przede wszystkim mieszkańcy północnej Polski (zwłaszcza północno-wschodniej). Mniej także wśród nich studentów, ale za to więcej osób, które nie uważają, aby sprawy klimatu i powietrza miały znaleźć się w programach politycznych i nie wykazują też zainteresowania tymi tematami. Nie uważają, aby odpowiedzialność za kroki do podjęcia w celu uniknięcia katastrofy klimatycznej leżała po stronie rządu. Jeśli już gdzieś, to po stronie „nas”. Wobec klimatu reprezentują raczej denialistyczne postawy, a wśród nich jest sporo osób, które chciałyby opuścić granice Polski.

Słowem: to nie są osoby, które wybrałyby z korzyścią dla środowiska naturalnego i jakości powietrza.

Środowiskiem powinni zająć się politycy

To politycy powinni zająć się przeciwdziałaniem katastrofie klimatycznej. Porównanie z wynikami ogólnopolskiego badania Ziemia nie Atakuje (Kantar i Lata Dwudzieste, 2022) pokazuje, że zdanie młodych wyborców jest podobne do opinii wszystkich Polek i Polaków.

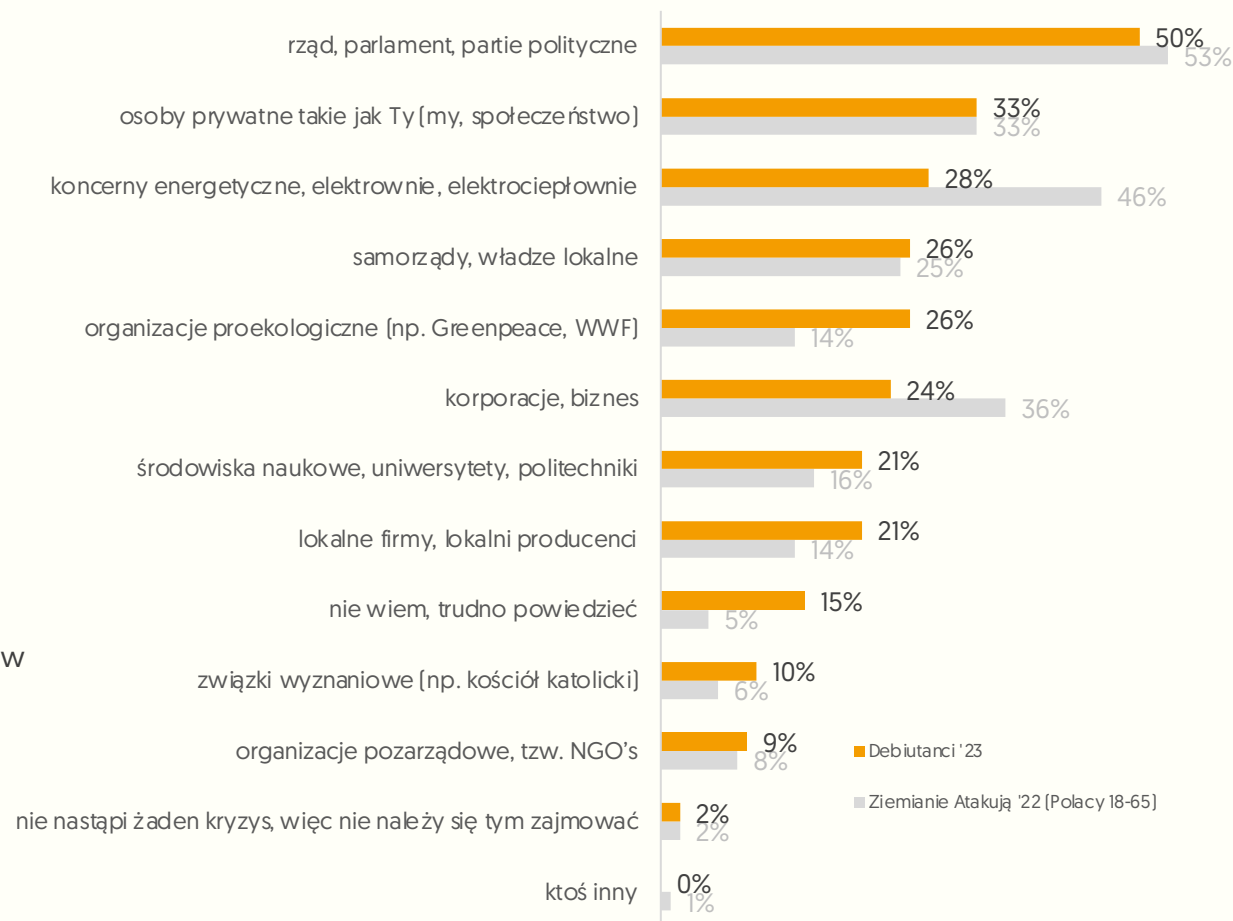
Ciekawe, że młodzi ludzie w mniejszym stopniu zwracają wzrok ku firmom, korporacjom i koncernom energetycznym, a częściej nadzieje pokładają w organizacjach proekologicznych.

Osoby wskazujące na rząd to przede wszystkim kobiety, mieszkańcy dużych miast, osoby o ukończonej szkole średniej, często studenci. Jest tu wielu niepraktykujących religijnie, za to deklarujących chęć wzięcia udziału w nadchodzących wyborach. Wyraźna jest tendencja polityczna tej grupy: mamy tutaj nadreprezentację wyborców KO, Trzeciej Drogi i Lewicy.

Zdecydowana większość z nich martwi się o klimat, a kwestie z nim i z powietrzem związane są dla nich bardzo ważne w uwzględnieniu w programach polityków. Wyraźnie interesują się sprawami powietrza i klimatu, popierają zaostrzenie ustawy antysmogowej i rozwój komunikacji publicznej, a w swoim otoczeniu chcą otaczać się zielenią. W swoich postawach przede wszystkim zgadzają się, że stan środowiska wymaga natychmiastowych działań, ale prawie równie często uważają, że naprawianiem sytuacji powinny zająć się te kraje, które najbardziej do katastrofy się przyczyniły. Swoją wiedzę czerpią przede wszystkim z mediów społecznościowych, a w drugiej kolejności z relacji/rolek i telewizji.

„ Powinny być ograniczenia, bo państwo jako rząd powinno się tym zająć i wszyscy oddychamy tym samym powietrzem. ”

Kto powinien podjąć działania w celu uniknięcia katastrofy ekologicznej?

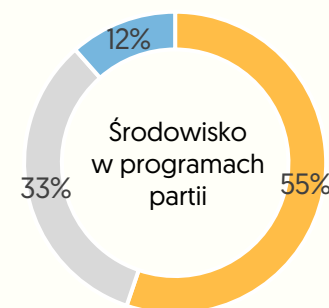

Środowisko i powietrze – teoretycznie **ważne**

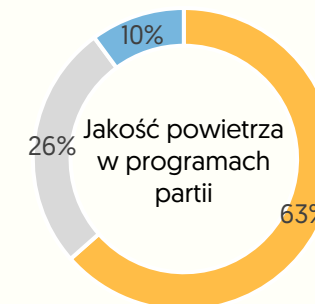
Choć kwestie środowiskowe i te związane z jakością powietrza nie znajdują się w czołówce bolączek i lęków młodych wyborców, włączenie ich do programu wyborczego nie wydaje się przedsięwzięciem ryzykownym. Wręcz przeciwnie: ponad połowa badanych uważa, że uwzględnienie kwestii związanych ze środowiskiem i klimatem jest dla nich ważne, a w przypadku jakości powietrza odpowiada tak prawie 2/3 badanych.

Kim są młodzi, dla których **ważne** jest ujęcie problemów zmiany klimatu i zanieczyszczeń powietrza w programach politycznych? To przede wszystkim:

- kobiety,
- absolwenci szkół średnich, studenci
- osoby, które chcą wziąć udział w nadchodzących wyborach,
- osoby, które martwią się o jakość powietrza oraz zmianę klimatu i jej konsekwencje,
- entuzjaści całkowitego odejścia od spalania paliw kopalnych i rozwoju komunikacji publicznej
- chcący w swoim sąsiedztwie otaczać się zielenią.
- osoby, które zgadzają się ze stwierdzeniem, że stan środowiska wymaga natychmiastowych działań,
- wielu wskazujących, że to kraje najbardziej emitujące powinny zająć się tym problemem.
- swoją wiedzę najczęściej czerpią z telewizji.

Jak ważne będzie dla Ciebie uwzględnienie w programie politycznym partii kwestii związanych z klimatem i środowiskiem?

Jak ważne będzie dla Ciebie uwzględnienie w programie politycznym partii kwestii związanych z jakością powietrza?

- zdecydowanie nieważne i raczej nieważne
- ani ważne, ani nieważne; trudno powiedzieć
- zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się

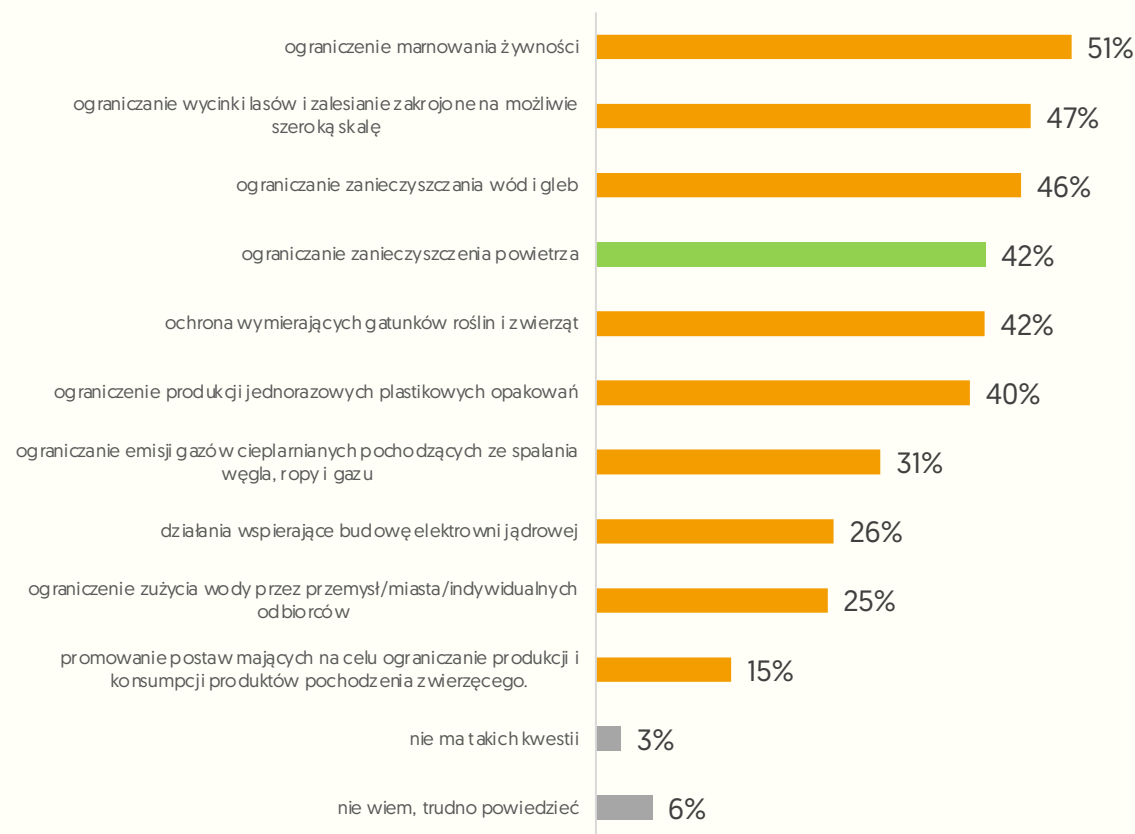
Skoro już mówimy o środowisku, powietrze jest ważne

Kolejność ułożenia priorytetów środowiskowych dla Polski może dawać powody do zadowolenia. Wbrew stereotypom, które można zaobserwować w innych grupach demograficznych, młodzi wyborcy nie skupiają się na odpadach i plastiku i dość wysoko na liście umieszczają **ograniczenie zanieczyszczenia powietrza**.

Wśród osób wskazujących na „ograniczanie zanieczyszczania powietrza” znów dominują przede wszystkim kobiety. W gronie tym znajdziemy też więcej osób, które oceniają swoją sytuację finansową jako „bardzo dobrą”, powtarza się też wykształcenie – nadreprezentacja absolwentów liceum i studentów. Duża część z tych osób deklaruje chęć wzięcia udziału w nadchodzących wyborach, a spośród nich większość to potencjalni wyborcy przede wszystkim KO lub popularnej wśród młodzieży partii „trudno powiedzieć”.

Jest tu też wyraźna przewaga młodych zmartwionych zanieczyszczeniem powietrza, zmianą klimatu czy zanikiem bioróżnorodności i są tym bardzo, lub jak w przypadku powietrza – trochę zainteresowani. Wyraźnie wybijają się też twierdzący, że uwzględnienie obydwu tych kwestii w programach politycznych jest bardzo ważne. Z dużą przewagą są tutaj też popierający ideę zaostreżenia ustawy antyśmogowej, entuzjaści rozwoju taniej i szeroko dostępnej komunikacji publicznej, wyraźna przewaga chcących mieszkać w sąsiedztwie zieleni i ścieżek rowerowych. To również w dużym stopniu reprezentacji postawy mówiącej „stan, w jakim znalazło się środowisko naturalne wymaga natychmiastowych działań”. Ich wiedza pochodzi z różnych źródeł, ale trochę częściej z telewizji i rolek/relacji na TikToku czy Instagramie.

Priorytety środowiskowe dla Polski

Lepiej nie mówić wprost o ekologii

Odpowiedzi na różne pytania w badaniu Debiutanci '23 prowadzą do spójnego wniosku: aby posunąć do przodu kwestie związane ze środowiskiem i jakością powietrza klucze z dosłownymi etykietami „ekologia”, „środowisko” i „powietrze” nie przekręcą zamka i nie otworzą drzwi.

Masz oczy jak Atlantyckie,
a ja mam zeza w lewym oku
i brwi jak Czesław Miłosz,
ale może gdzieś to miłość jest
Piękna zakocha się w bestii
i będziemy best

„Kiss cam (podryw roku)”, Mata,
Pedro, Francis

Formułując przekaz do młodych wyborców, należy raz jeszcze przypomnieć sobie ich system wartości, obawy i stosunek do polityków.

Grafika obok obrazuje wagę wartości „ekologia” w zestawieniu z innymi wartościami, przede wszystkim miłością, zdrowiem, przyjaźnią, bezpieczeństwem, szacunkiem i wolnością.

vs.

miłość
zdrowie
rodzina
przyjaźń
bezpieczeństwo
szacunek
wolność
spokój
wierność
sprawiedliwość
wiedza
wykształcenie
praca
bogactwo
tolerancja

Wymarzone sąsiedztwo zamiast ekologii

Tak jak słowa „ekologia” i „środowisko” nie trafiają do serc młodych wyborców, tak odpowiedzi na pytanie o wymarzone sąsiedztwo pokazują, że chcą żyć w zrównoważonym ekosystemie. Wygląda na to, że nawet dla młodych najważniejsze jest, aby wokół siebie mieć dużo zieleni. Udowodniliśmy też, że nie przejmują się zbyt jakością powietrza, ale chcą mieć dostęp do dobrego transportu publicznego.

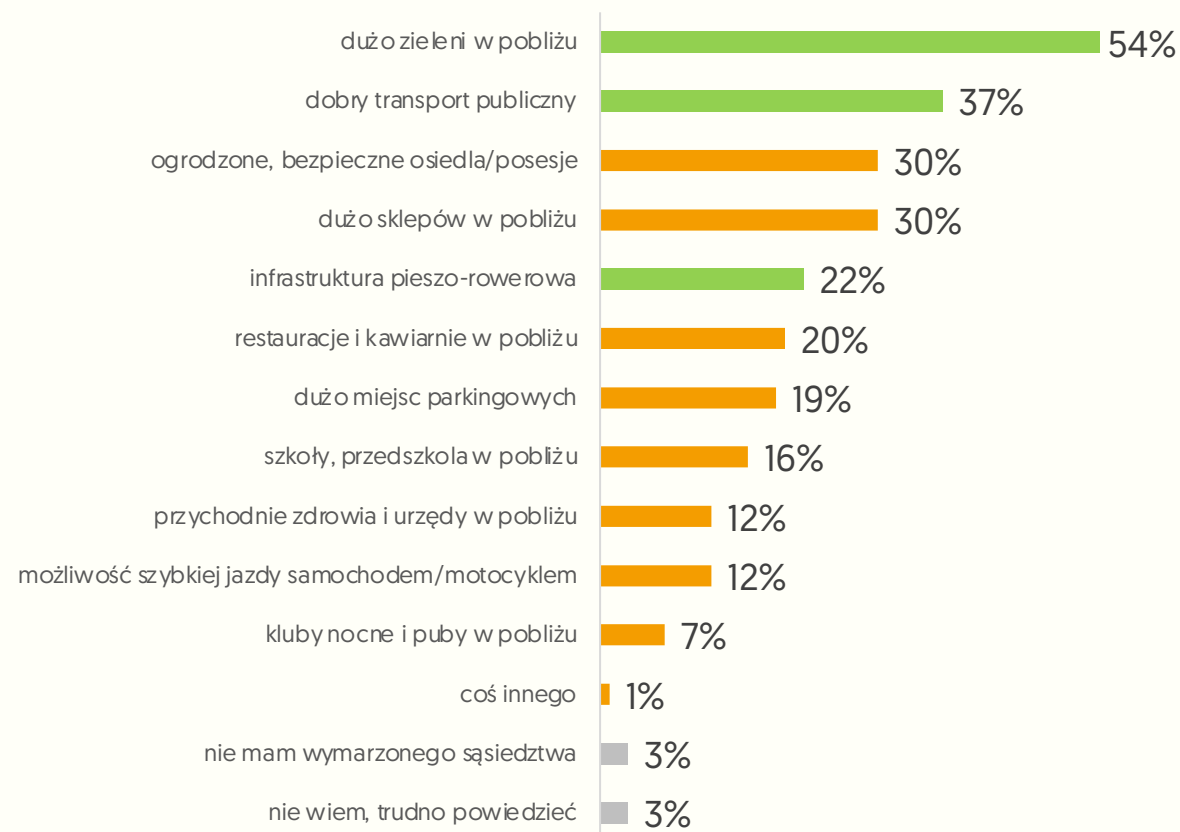
Wyniki badania wskazują, że zrównoważoną transformację należy wprowadzać pod innymi sztańdami niż „środowisko” czy „czyste powietrze”. I że są one bardzo ważne dla młodych wyborców.

Jeśli przyjrzeć się bliżej, komu na „zielonych” elementach otoczenia zależy najbardziej, okaże się, że znowu naprzód wybijają się **kobiety**. Sprawa jest wyraźniej ważna też dla absolwentów liceów i przyszłych wyborców.

Mamy też nadreprezentację osób, które martwią się o powietrze i środowisko, są to dla nich kwestie ważne i uważają, że powinny być uwzględniane w programach politycznych.

Mamy tu również więcej tych, którzy nie myślą o emigracji z kraju. Co ciekawe – jest tutaj też wyraźnie większa grupa osób, które w swojej najbliższej okolicy chcą mieć sklepy, parkingi i możliwość szybkiej jazdy. Elementy „zielone” są jak widać położone na wspólnym mianowniku wygody.

Jak wygląda Twoje wymarzone sąsiedztwo?

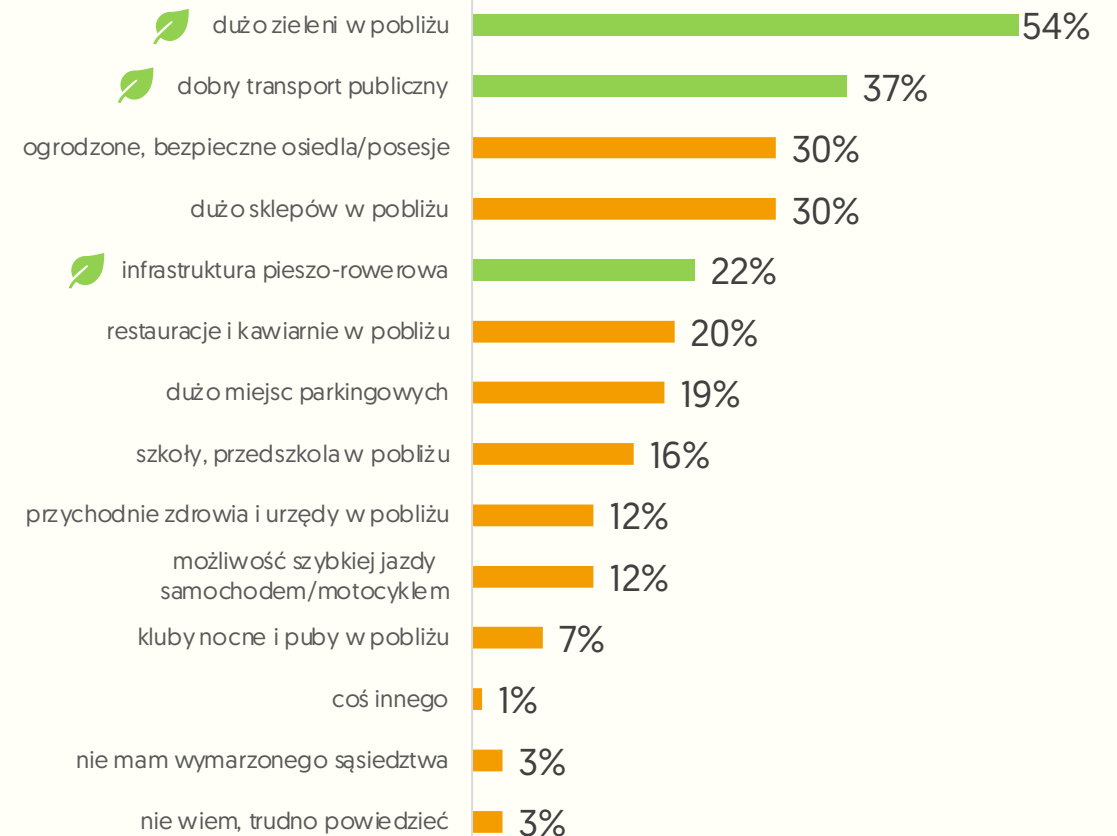
Konieczne działania a wymarzone sąsiedztwo

Racjonalne opinie o priorytetach dla podniesienia jakości powietrza skrzyżowane z marzeniami o wymarzonym sąsiedztwie wyłaniają trzy kierunki działania, które jednocześnie mogą podnieść jakość powietrza, jak i komfort życia badanych. Będą to: tereny zielone, transport publiczny i infrastruktura pieszo-rowerowa.

Co Twoim zdaniem powinno się w pierwszej kolejności robić dla poprawy jakości powietrza w Polsce?

rozwój transportu publicznego	28%
modernizacja elektrowni i zakładów przemysłowych	28%
przejście od tradycyjnych źródeł energii, takich jak węgiel, do odnawialnych źródeł energii	27%
inwestycje w rozwój infrastruktury energii odnawialnej	27%
edukacja społeczna (kampanie informacyjne, edukacja w szkołach i działania promujące zmiany zachowań)	26%
rozwój infrastruktury pieszo-rowerowej	25%
promowanie energooszczędnych technologii	20%
modernizacja systemów grzewczych	17%
wdrażanie surowszych przepisów regulujących emisję zanieczyszczeń wraz z kontrolą ich przestrzegania	17%
termomodernizacja budynków mieszkalnych	12%
promowanie pojazdów elektrycznych	8%
coś innego	0%
nic nie trzeba robić	2%
nie wiem, trudno powiedzieć	11%

Jak wygląda Twoje wymarzone sąsiedztwo?

Optymalna komunikacja

Analizy:

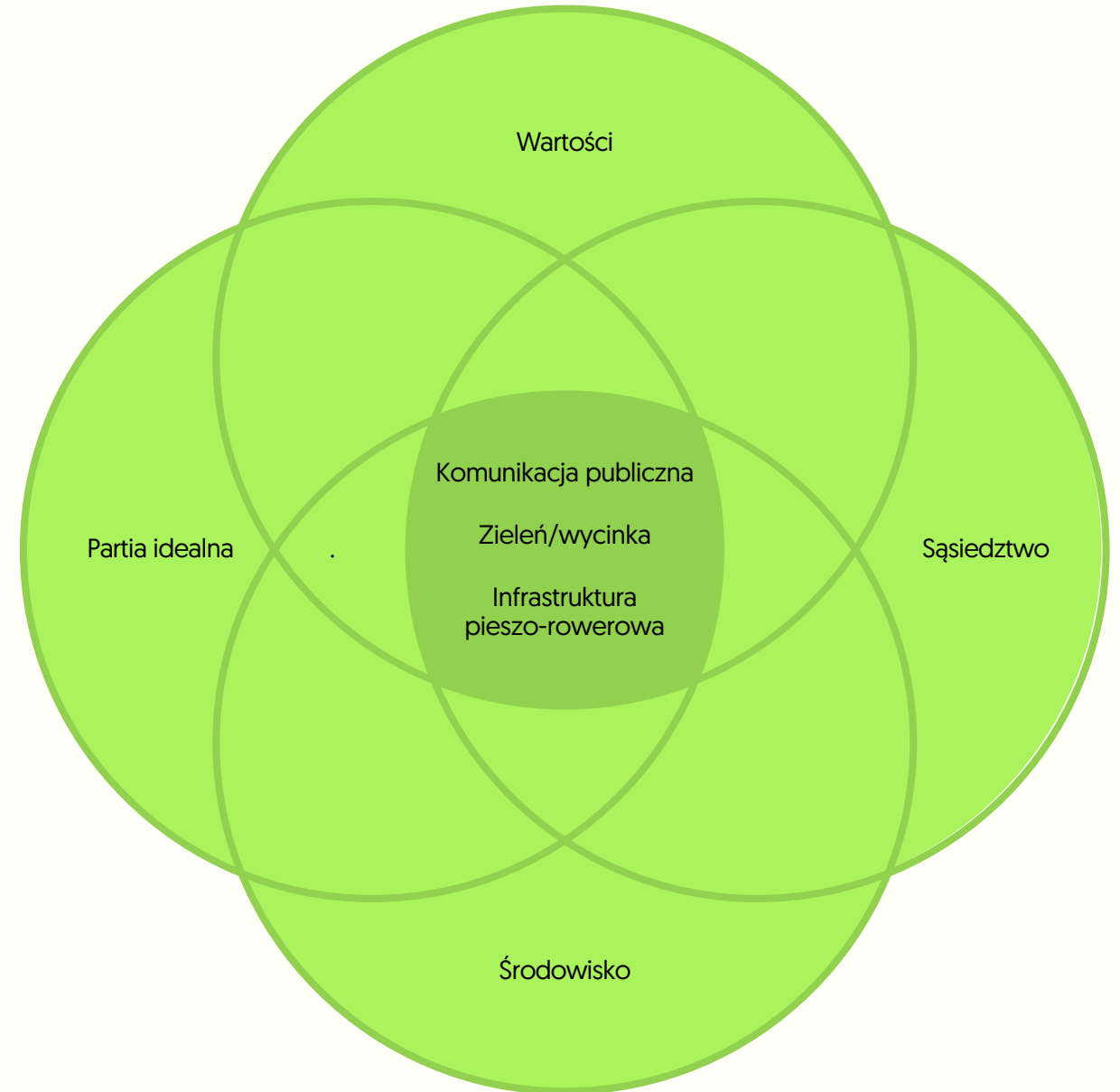
- wartości i obaw młodych wyborców,
- wymarzonego sąsiedztwa,
- rozumienia kwestii środowiskowych,
- programu partii idealnej...

...prowadzą do wniosku, że pomimo iż środowisko i jakość powietrza nie są domyślnymi wartościami młodych wyborców, istnieją sposoby, by dotrzeć do nich z tymi przekazami – i to wcale nie „na siłę”.

Realizując prawdziwe potrzeby młodych wyborców, można przygotować program działań, który będzie korzystny i dla nich, i dla stanu środowiska i powietrza.

Ważne, by wdrażając taki program zaakcentować jego dalekowzroczność i przypadkiem nie wprowadzać wyborców w błąd.

” Pewnego rodzaju stanowczość, trzeźwość myślenia. Może umiejętność obiektywnego spojrzenia na sprawę. Najważniejszym fundamentem jest szczerść. Nawet jak mi się coś nie podoba, to chciałabym, żeby było to powiedziane, a nie owijane w bawełnę. “

Argumentacja dla środowiska

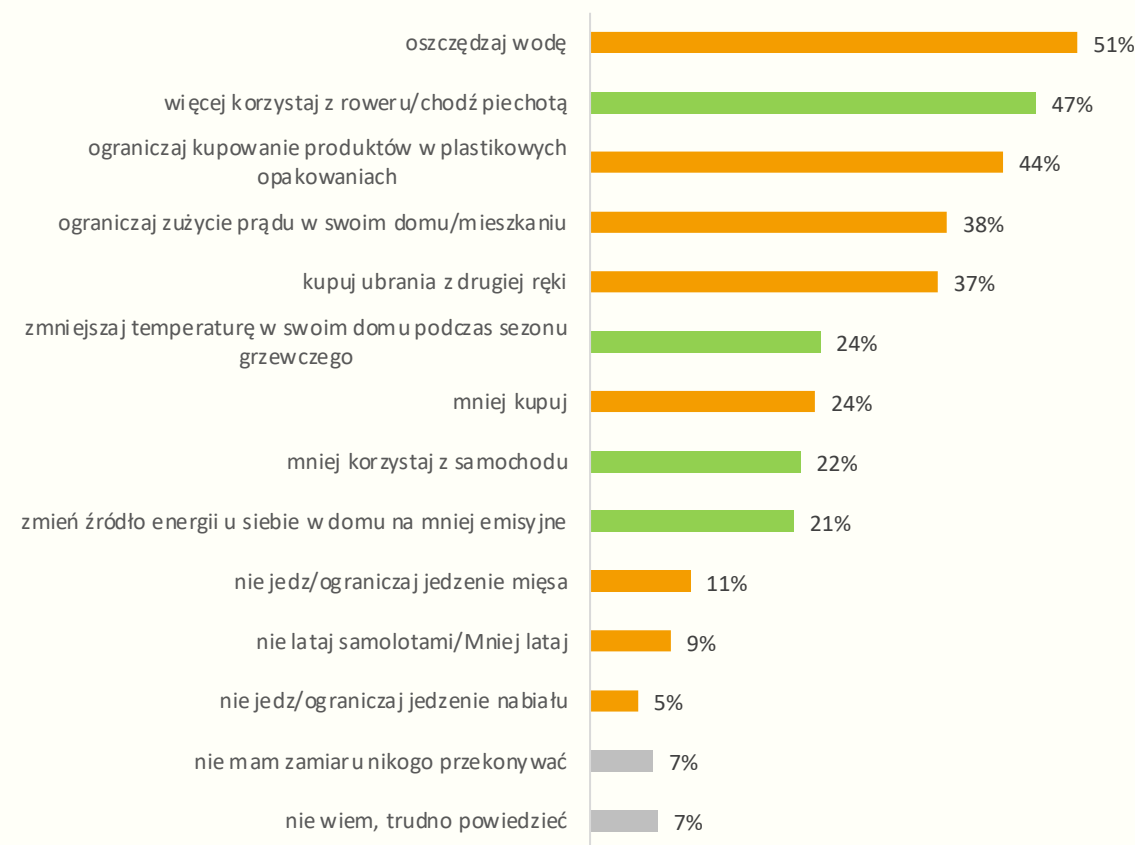
W zaplanowaniu komunikacji pro-środowiskowej może pomóc lista argumentów, których użyliby sami młodzi wyborcy w stosunku do swoich rówieśników. Widać, że ścieżka argumentacji prowadzi przez portfel. Uzmysłowanie możliwych oszczędności przy jednoczesnych korzyściach dla środowiska naturalnego i jakości powietrza daje większą pewność realizacji celów.

Mężczyźni to królowie internetu – to oni, częściej niż kobiety, czerpią swoją wiedzę z YouTube, podcastów czy blogów. Panie zaś, oprócz rolek i relacji częściej słuchają rodziny, przyjaciół i serwisów informacyjnych w telewizji.

Media społecznościowe królują przede wszystkim wśród osób na utrzymaniu rodziców, deklarujących chęć wzięcia udziału w wyborach, ale z małym lub żadnym zaufaniem do polityków w kwestii spełniania ich obietnic wyborczych. To też osoby, którym klimat i środowisko nie są obojętne – szczególnie, kiedy mówimy o ich ujęciu w programach politycznych. Są tutaj również ci, którym sprzyja idea rozwoju taniej, szeroko dostępnej komunikacji publicznej i zieleni w swoim sąsiedztwie.

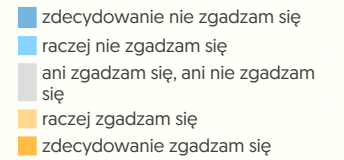
” Trochę się słyszy, na telewizorze coś czasem leci i się usłysz, jak jedni nagadują na drugich. Jest brak konkretów. Jest to dość nużące i męczące. Każdy coś tam mówi, ale bez żadnego sensu, więc jakoś bardzo się nie interesuje. Wolę ciekawsze, przydatne rzeczy, niżeli słuchać blablania “

Argumenty na rzecz środowiska

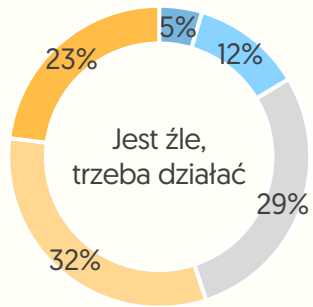

Populizm - pomiędzy prawdą, a fałszem

W badaniu sprawdziliśmy stosunek Debiutantów '23 do katastrofy klimatycznej. Sprawdziliśmy także stosunek do narracji „tak, ale”, czyli wymówek do opóźniania działań, wyłonionych w badaniu Discourses of Climate Delay Global Sustainability. Oto wyniki:

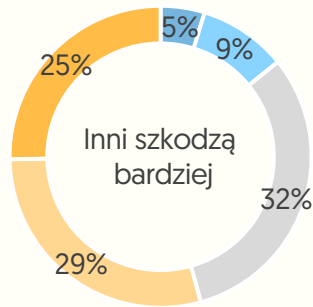
TRZEBA DZIAŁAĆ

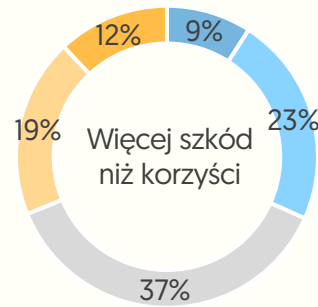
Stan, w którym znalazło się środowisko naturalne, wymaga natychmiastowych działań niezależnie od kosztów i uciążliwości dla ludzi

Częściej zgoda →
Częściej niezgoda →

TAK, ALE...

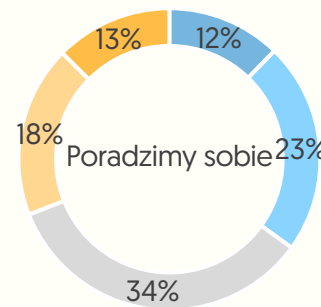

To inne kraje, te które szkodzą najbardziej, powinny w pierwszej kolejności wprowadzić zdecydowane rozwiązania w zakresie przeciwdziałania katastrofie środowiskowej

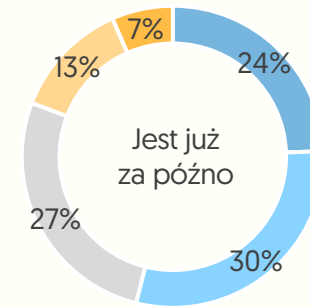
Przełomowe i odważne decyzje [jak odejście od paliw kopalnych, ograniczenia w ruchu samochodowym], sprawią więcej szkód dla ludzkości, niż korzyści.

Mężczyźni
Kobiety
Wieś

Nie są konieczne przełomowe i odważne decyzje [jak odejście od paliw kopalnych, ograniczenia w ruchu samochodowym], ludzkość i jej technologie stopniowo poradzą sobie z zagrożeniem katastrofą klimatyczną.

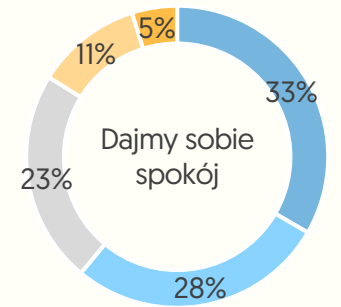
Mężczyźni
Kobiety

Jest już za późno, by ludzkość poradziła sobie z katastrofą klimatyczną, więc nie powinny być podejmowane działania, które będą uciążliwe dla człowieka.

Mężczyźni
Kobiety

NIE MA TEMATU

Zmiana klimatu nie jest problemem dla ludzkości, nie powinno się o niej tyle mówić.

Mężczyźni
Duże miasta
Kobiety
Wieś

0, 0, 1, 0, 1, 1...

W procesie badawczym wykorzystaliśmy **komputerową analizę treści** dyskusji toczących się podczas zogniskowanych wywiadów grupowych.

Odpowiedzi na zadane przez nas pytania zostały wygenerowane przez model językowy GPT 4 poprzez ekstrakcję 438 tez z transkrypcji wywiadów grupowych w metodologii tez S.P.O.K.O. [Spójne, Pojedyncze, Oznajmujące, Konkretne, Oszczędne] stosowanej przez Swarmcheck do analizy argumentacji. Następnie tezy te zostały zaimportowane ponownie do modelu GPT 4 przy pomocy programu ChatGPT PROMPTs Splitter. Po zaimportowaniu tez zastosowano metodę deliberatywną Tree of Thought z podziałem na 3 ekspertów iteracyjnie deliberujących nad poprawną odpowiedzią na podstawie dostarczonych tez.

Choć było to narzędzie pomocnicze, wykorzystane m.in. do weryfikacji wniosków uzyskanych innymi metodami, obok przedstawiamy przykładową odpowiedź na jedno z zadanych przez nas pytań.

To według naszej wiedzy pierwsze wykorzystanie maszynowego myślenia w raportowaniu z badań jakościowych w Polsce (a może i nie tylko).

Pyt 12. Czy ważna jest dla nich jakość powietrza w Polsce?

Z dyskusji wynika, że chociaż jakość powietrza jest przedmiotem troski polskiej młodzieży, może nie być to najpilniejsza lub najważniejsza kwestia, na której się koncentrują. Istnieje świadomość i troska, ale także poczucie innych pilnych spraw, a może nawet pewna rezygnacja z problemów środowiskowych.

Porównują jakość powietrza w różnych regionach Polski i zdają sobie sprawę z negatywnego wpływu złej jakości powietrza na zdrowie.

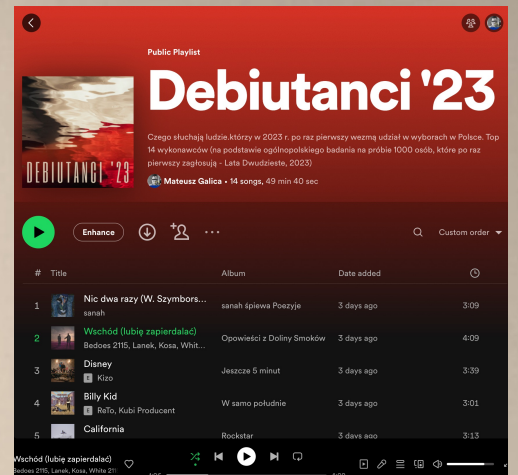
Młodzi ludzie dostrzegają również wpływ niektórych działań człowieka na jakość powietrza, takich jak wykorzystanie węgla do produkcji energii, podróże lotnicze i duże statki. Jednak jasne jest również, że uznają oni inne priorytety, takie jak znaczenie wolności osobistej, kwestie transportu i obawy gospodarcze, a także zaangażowanie polityczne i społeczne. Uczestnicy grup fokusowych przyznają również, że globalne ocieplenie może być nieuniknione, co sugeruje pewien poziom rezygnacji z kwestii środowiskowych.

Poziom zaniepokojenia może być różny u poszczególnych osób. Możliwe, że niektórzy czują się silniej związani z tą kwestią, a rezygnacja z problemów środowiskowych może potencjalnie motywować do działania. Uznanie innych obaw niekoniecznie umniejsza znaczenie jakości powietrza.

Sanah
Bedoes
Kizo
ReTo
White/White 2115
Mata
Dawid Podsiadło
Taco/Taco Hemingway
Lana del Rey
Oki
The Weeknd
Gibbs
Kukon
Quebonafide/Quebo

Wykonawcy, którzy otrzymali przynajmniej 4 p.p.

Więcej o wartościach, lękach i sposobie dotarcia do młodych wyborców dowiesz się słuchając playlisty (stworzonej na podstawie zadanego w badaniu pytania otwartego).

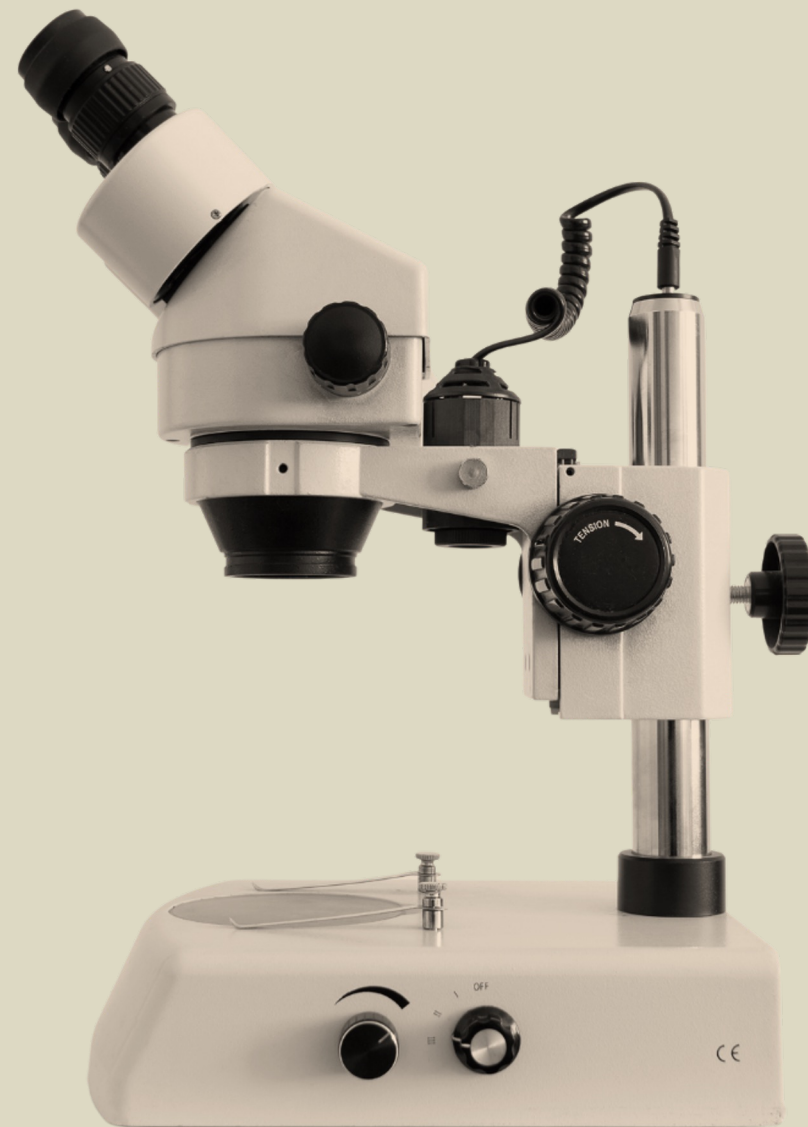
→ [Posłuchaj](#)

Q21. Jakiej muzyki słuchasz na co dzień?

Metodologia

I CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY

LATA
DZIEDZISIE

dla:

CLEAN
AIR
FUND

Profeina

Realizacja badania

Badanie jakościowe

4 grupy fokusowe (FGI) online mieszkańców 4 różnych miast: Warszawy, Łomży, Łodzi i Piotrkowa Trybunalskiego

Każda grupa to 4 respondentów z danego miasta. Mix płci, 2 zrekrutowane grupy są młodymi, bardziej obojętnymi/niezdecydowanymi, bez wyraźnej postawy obywatelskiej i zainteresowania polityką i deklarujący, że jeszcze nie wiedzą czy wezmą udział w wyborach, oraz 2 z tymi, którzy są zainteresowani tematyką społeczną i polityczną, chcący wziąć udział w wyborach lub jeszcze nie wiedzący na 100%. Z badania wykluczeni zostali aktywiści klimatyczni.

Czas trwania każdej z grup to 2h

Termin realizacji: 11-12.05.2023

Podmiot realizujący: IRCenter

Analiza Swarmcheck

Komputerowa analiza treści transkrypcji czterech wywiadów grupowych za pomocą modelu językowego GPT4 poddane procesowi ekstrakcji głównych twierdzeń przy wykorzystaniu metodologii argument mining.

Na podstawie symulacji dyskusji trzech ekspertów wygenerowane zostały odpowiedzi na 438 tez wyekstraktowanych z transkrypcji z badania jakościowego.

Metodologia: Swarmcheck na bazie argument mining i GPT4

Termin realizacji: 19-21.06.2023

Podmiot realizujący: Swarmcheck

Badanie ilościowe

Respondenci: Polacy, którzy w dniu najbliższych wyborów parlamentarnych będą po raz pierwszy uprawnieni do wzięcia udziału w wyborach parlamentarnych, czyli urodzeni w przedziale dat: 14.10.2001-4.11.2005.

Próba: reprezentatywna dla powyższych grup w Polsce na podstawowych parametrach demograficznych (płeć, wiek, wykształcenie, wielkość miejscowości zamieszkania, województwo), N=1000

Respondenci deklarujący chęć udziału w wyborach otrzymali pytania uzupełniające

Metodologia: technika CAWI realizowana na panelu opinie.pl

termin realizacji: 22-29.05.2023

Podmiot realizujący: IQS

Pomysł i koncepcja badania

Zuzanna Szybisty
Grzegorz Dzięgielewski
Sophie Peck
Bartosz Dąbrowski

Profeina

Projekt, koordynacja, analizy, raport

Mateusz Galica
Marta Marczuk

Lata Dwudzieste

Konsultacja wyników badania

dr Magdalena Budziszewska,
Uniwersytet Warszawski

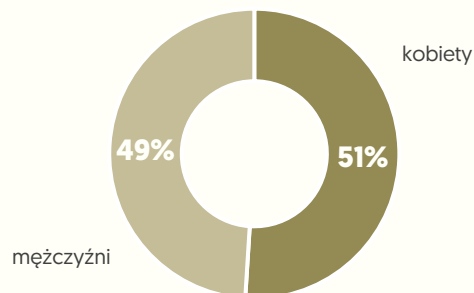

dla:

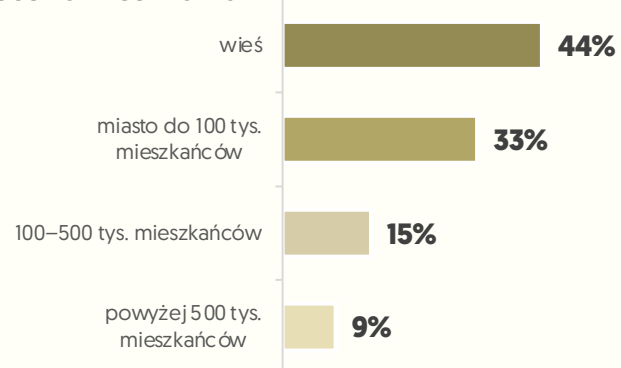

Charakterystyka badanej grupy

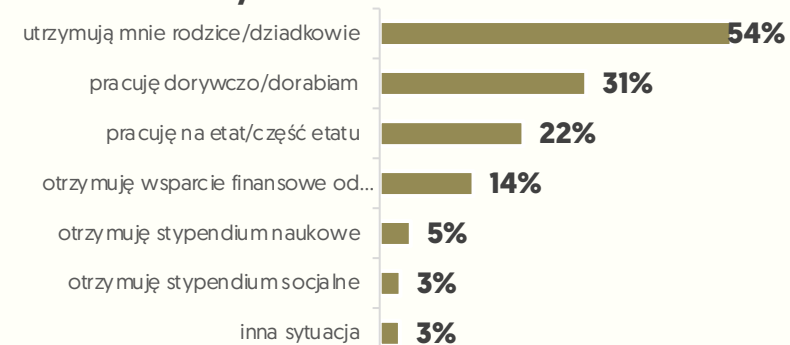
Płeć

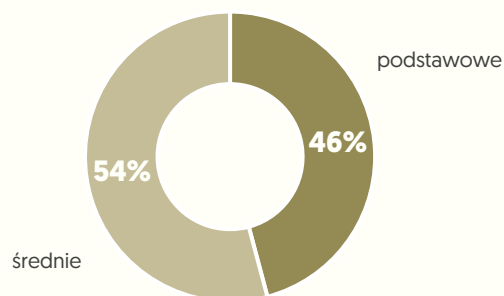
Miejsce zamieszkania

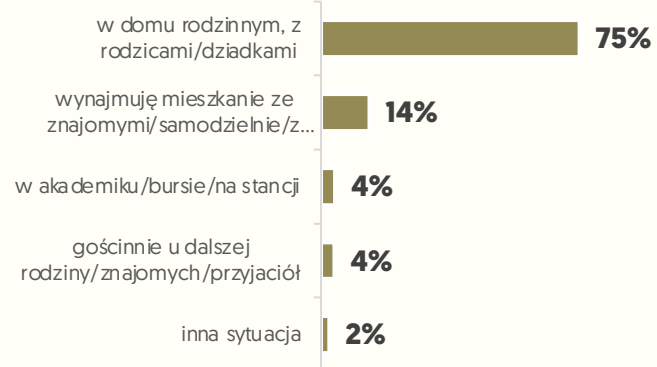
Źródło utrzymania

Wykształcenie

Główne miejsce zamieszkania

Codziennie zajęcia

Debiutanci '23

Kontakt:

Marta.Marczuk@lata-dwudzieste.pl

Mateusz.Galica@lata-dwudzieste.pl

Zuza@profeina.pl

LATA
DWUDZIESTE

dla:

CLEAN
AIR

FUND

Profeina